

Mirela Turulja Jašarević

NA PUTU ISLAMA

Goražde, 2025.

NA PUTU ISLAMA

Mirela Turulja Jašarević

Naslov:

NA PUTU ISLAMA

Izdavač:

Autor

Autor:

Mirela Turulja Jašarević

Godina izdanja:

Prvo izdanje, 2025.

Lektura:

Ajla Begić

Mirela Turulja Jašarević

BESPLATAN

PRIMJERAK

ISBN 978-9926-578-84-8

CIP zapis dostupan u COBISS sistemu Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH pod

ID brojem **65553926**

Mirela Turulja Jašarević

NA PUTU ISLAMA

Goražde, 2025.

Sadržaj

Predgovor.....	5
Na početku puta.....	6
Poziv u islam.....	8
Poruka islama.....	10
Put u islam.....	13
Ne boj se prepreka.....	16
Suština vjere islam, tri kaburska pitanja i smjernice.....	18
Naš Gospodar je Allah.....	21
Naš poslanik je Muhammed.....	24
Stepeni vjere: islam, iman, ihsan.....	26
Islam.....	27
Iman.....	30
Važnost namaza u praktičnom životu.....	32
Vjerovanje bez sumnje.....	38
Izvori islama.....	40
Kur'an.....	42
Sunnet (hadis).....	45
Islamski učenjaci.....	47
Važnost islamskog znanja u praktičnom životu.....	49
Istraži detaljnije!.....	52
Islamske nauke i njihov odnos prema kaburskim pitanjima i izvorima islama..	53
Ne pretjeruj niti popuštaj u vjeri.....	56
Ustrajnost na pravome putu.....	58
O autorici.....	62
Korištena literatura.....	63

Predgovor

Učim islam kroz praksu i postao mi je prirodan, kao što neko uči strani jezik.

Ova knjiga predstavlja spoj teorije i prakse, pri čemu sam praksu povezala s teorijom.

Pisala sam i učila s ciljem da sebi razjasnim islam – ne zato što sam sumnjala, već zato što sam željela dublje razumjeti vjeru islam.

Za pisanje ovog rada uložen je veliki trud, stoga nemojte ga omalovažavati.

Glavni izvori za pisanje su literatura, uz povremenu pomoć video predavanja.

Moje srce se smirilo i veoma mi je važno da se riječi i djela poklapaju.

Knjiga “Na putu islama” predstavlja moje lično putovanje, ali može biti i vaše.

Posebno ovu knjigu poklanjam sinu Harunu, uz dovu Uzvišenom Allahu da mu bude od koristi. Molim Allaha da nam ovaj rad upiše kao trajnu sadaku, da nas učini iskrenima, bogobožnima i ustrajcima, te da nas uvede u Džennet zajedno s našim najbližima i porodicom.

Autor,

Goražde, muharrem 1447 / juli 2025

Na početku puta...

Čovjek boravi na dunjaluku (ovaj svijet) određeni broj sekunda, minuta, sati, dana, mjeseci i godina. Rađamo se i umiremo.

Neko doživi starost, a neko preseli na ahiret kao novorođenče; i sve je to Allahov kadr (odredba).

Rađamo se i umiremo.

Dok smo djeca, igramo se, kako odrastamo prihvatamo obaveze, idemo u školu, a zatim na posao, stupamo u brak, gradimo dom.

Živimo određeni vijek i nakon toga umiremo.

Zašto postojimo?

Zar smo stvoreni radi jela, pića, razmnožavanja i zadovoljavanja nagona (strasti)?

Radi dobrog provoda i zabave, a nakon toga starimo i imamo sijede vlasi, a zatim umiremo i odlazimo, svi nas zaboravljaju kao da nikada nismo ni postojali?

Da li je čovjek stvoren bez uputstva za korištenje života? Kur'an je uputstvo za korištenje života.

Da li je čovjek fabrički proizvod bez svrhe: dok je mlad – koristi, a kad ostari – baciti ga u smeće?

Zar ćemo biti tako površni kao da nemamo emocije?

Kao da ne osjećamo ljubav, mržnju, radost, tugu i slično?!

Čovjek ima jedan cilj za kojim traga na dunjaluku – da bude srećan i voljen.

Govori: „Eh, da mi je biti srećan“, „Eh, da mi je biti voljen“, i svoj smisao veže za ljude, a zaboravlja zašto je stvoren.

Čovjek živi u tami dok mu je duša prazna i pusta. Pati od glavobolja i tjeskobe, iako je tjelesno zdrav, te traži svjetlo i izlaz iz tunela.

Srećni nikada nećemo biti ako ne spoznamo istinski smisao života. Život bez vjere je pozornica glume i laži.

Čovjek sebe preispituje i traži odgovore.

Smisao života nije u prolaznim zadovoljstvima, već u ibadetu Allahu.

Istinska sreća je u spoznaji istine – spoznaji vjere.

Povratak vjeri počinje iskrenim pokajanjem i željom da se promjenimo – ne zbog ljudi, već zbog Gospodara. Nije važno gdje smo bili jučer, već gdje ćemo biti sutra.

U praktikovanju islama imaj dugoročni cilj, a ne kratkoročni.

Ako želiš uspjeti u vjeri, moraš biti ustrajan. A da bi bio ustrajan, moraš imati jasan cilj, a jasan cilj je da obožavaš Allaha, tj. činiš ibadet Allahu.

Put islama nije uvijek lahak i pun je iskušenja, ali je siguran i vodi u Džennet. Zato ostani na pravom putu, čak i kad je teško. Ne skreći ni lijevo ni desno, već idi naprijed.

Znam kako je to – tražiti istinu, a ne znati odakle početi.
Znam kako je to – osjećati se izgubljeno.
Zato želim da ova knjiga bude tu – za vas.
Za one koji tragaju. Za one koji su se umorili, ali nisu odustali.
Za one koji se pitaju: *Postoji li smisao života?*

Poziv u islam

Poziv u islam

Poziv u islama (islam da'va) se temelji se na tevhidu (monoteizam, vjera u jednog Boga) i odricanju od širka (politeizam, smatranje nekoga/nečega Allahu ravnim).

Svi Allahovi Poslanici, alejhi-selam, pozivali su u tevhid. Obraćajući se Allahovom Poslaniku, Muhammedu, Uzvišeni Allah u Kur'anu kaže: *"Prije tebe nijednog poslanika nismo poslali, a da mu nismo objavili: <Nema boga osim Mene, zato se Meni klanjajte!>"* (El-Enbija, 25).

Ovaj ajet nam je ujedno i potvrda da je misija svih Allahovih Poslanika, selam na njih, bio poziv u monoteizam, odnosno u tevhid (jednoća Allaha).

Osnove pozivanja u vjeru

Pozivanje u vjeru islam mora biti na osnovu jasnih dokaza tj. na osnovu izvora islama iz Kur'ana i sunneta (hadisa). Svako ko poziva Allahovoj vjeri po ispravnome metodu, imat će nagradu.

Ko je da'ija?

Da'ija je pozivač, osoba koja poziva u islam, tj. čini da'vu, da li to bio muškarac ili žena potpuno je svejedno. S tim što žene trebaju da djeluju i rade u užim krugovima među sestrama.

Osoba, da bi se bavila da'vom, ne mora biti hafiz ili profesor niti imati ikakve titule, već može biti prosječan (običan) musliman ili muslimanka, ali pod uslovom da zna u šta poziva, tj. da ima osnovno znanje, npr. savjetuje: "Hajde da klanjamo namaz" i "hajde da učimo/ čitamo Kur'an" – i to je da'va.

Ne mora svaki *da'ija* biti islamski učenjak, ali svaki islamski učenjak jeste i *da'ija*.

Pravilo islamskog poziva

Pravilo islamskog poziva (da've) jeste da ispunjavamo obaveze i prenosimo islam, a nije nam naređeno da čekamo i tražimo rezultate tog poziva.

Uloga žene u pozivanje u islam

Iako su muškarci prirodni autoriteti i vođe, društvo ne smije omalovažavati žene koje izučavaju islam i pozivaju druge u islam.

Imamo primjer Aiše, radijallahu anha.

Aiša,¹ jedna od najdražih supruga Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prenijela je veliki broj hadisa na kojima se temelje mnogi islamski propisi. Bila je i veliki poznavalac nasljednog prava u islamu.

¹ Ko želi detaljno da sazna o Aiši, radijallahu anha, neka pročita knjigu Abdusamedu Nusufa Bušatlića *Žene iz vremena poslanstva*, izdavač: Autor, Sarajevo, 2009. str. 38

Poruka islama

Historijaki gledano

Historijski gledano, vjera islam nastala je nakon judaizma i kršćanstva, i to u VII vijeku. Vjerski gledano, i prvi čovjek na zemlji pokoravao se Jednom Bogu; a prvi je čovjek Adem, alejhis-selam. Ipak, konačna verzija vjere islam, tj. period kada se upotpunila jeste nakon poslanstva Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.²

Značenje riječi islam i musliman

Etimološki, imenica *islam* izvedena je iz glagola *esleme*³ što znači: dobrovoljna predanost Allahovoj volji.

Riječ *musliman* dolazi od glagola *esleme* – *juslimu*⁴ što znači potčiniti se i pokoriti se tj. pokoriti se islamu; a ranije smo kazali da je islam dobrovoljna predanost Allahovoj volji, što bi značilo islam i musliman jeste pokoriti se dobrovoljno i predati se Allahu.

Muslimani i muslimanke su braća i sestre po vjeri.

Nema prisile u vjeru

Nema prisile u vjeru.

Vjera je izbor. A iskrenost je temelj tog izbora.

Prisiljavati bilo koga da prihvati islam je zabranjeno. Čak i kad bismo neku osobu prisilili u islam, takva osoba ne bi bila iskrena u vjerovanju pa samim tim Uzvišenom Allahu i islamskome društvu nisu potrebni licemjeri i izdajnici. Nema nikakve koristi ni za pojedinca ni za društvo bilo koga silom ugoniti u vjeru. Kaže Uzvišeni: *“U vjeru nije dozvoljeno silom nagoniti – Pravi put se jasno razlikuje od zablude!”* (El-Bekara, 256).

² Grupa autora, *Ilmihal, islamski priručnik*, NVO “Put sredine”, Novi Pazar, 2017, str. 13

³ Grupa autora, *Ilmihal, islamski priručnik*, NVO “Put sredine”, Novi Pazar, 2017, str. 13

⁴ Muhammed Jusri, *Sažeti prikaz islamskog vjerovanja – smjernice, postulati i pravila*, udruženje „Etika“, Zenica, 2018, str. 22 (preuzeto iz fusnote iz navedene knjige)

Čovjeku koji spozna islam nije mu dozvoljeno slijediti neku drugu vjeru

Čovjeku koji spozna islam nije mu dozvoljeno slijediti neku drugu vjeru mimo islama. Kaže Uzvišeni: *"A onaj koji želi neku drugu vjeru osim islama, neće mu biti primljena, i on će na onome svijetu nastradati."* (Ali-Imran, 85).

Islam je jedina ispravna vjera kod Allaha

Islam je jedina ispravna vjera kod Allaha.

Kako piše u Kur'anu: *"Allahu je prava vjera jedino-islam"* (Ali-Imran, 19).

Allah je zadovoljan da nam je islam vjera

Allah je zadovoljan da nam je islam vjera.

"Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera." (El-Ma'ide, 3).

Islam je urođena vjera

Svako se rađa u fitri, tj. prirodnoj i urođenoj vjeri u Jednog istinskog Boga – a ta prirodna i urođena vjera jeste islam. Kako dijete odrasta, prihvata uvjerenja svojih roditelja i prilagođava se društvenim okolnostima.

Zato je Allah slao poslanike da ljude usmjeravaju i vraćaju na Pravi put, jer je čovjek pod uticajem odgoja i društva sklon promjenama. Zbog toga treba čvrsto i ustrajno ostati na Pravome putu i urođenoj vjeri – islamu.

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Svako se dijete rodi u prirodnoj vjeri-islam, ali ga njegovi roditelji učine židovom, kršćaninom ili vatropoklonikom"* (Muslim, 2658).

Islam je savršena vjera, ali ljudi nisu savršeni

Često čujemo u društvu da je islam vjera savršenstva, ali da muslimani nisu savršeni – i šta to znači? Razlog takvog stanja jeste što su ljudi grešna bića, daleko od savršenstva, ali to ne dovodi u pitanje ispravnost vjere islam. Ako musliman kao pojedinac čini greške, to nećemo pripisati vjeri islam, već je to djelo čovjeka.

Musliman i muslimanka koji praktikuju vjeru i obavljaju pet dnevnih namaza nisu time automatski postali bezgrješni, jer je grijšenje dio ljudske prirode.

Razlika između vjernika i nevjernika jeste se u tome koga obožavaju — svi ljudi griješe, ali vjernik obožava Allaha i slijedi poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, dok nevjernik obožava svoje prohtjeve i strasti, bilo da su u obliku osoba, kipova ili nečeg drugog.

Medijska iskrivljenost slike o islamu

Mediji nam uporno nameću da je islam vjera terorizma, što je apsolutno netačno. Mnoge osobe ne poznaju islam, a ono što ne poznaješ i krivo predstaviš, to i mrziš.

Ako musliman kao pojedinac i pripadnik islama učini bilo kakvu grešku, za to mediji krive sljedbenike vjere islam, a kad je obrnut redoslijed i kad nemusliman, odnosno pripadnik neke druge vjere učini bilo kakvu grešku, onda se krivica ne pripisuje toj vjeri, već kažu da počinilac ima neki psihički poremećaj ličnosti.

Ovo pišemo da se spozna istina, a pravdu ne tražimo jer teško je možemo zadovoljiti na ovome svijetu pa je ostavljamo za budući svijet.

Islam je vjera mira koja ne podržava nasilje i terorizam i nema razloga da se bojimo živjeti islam. To što su ljudi nesavršeni i grešni ne treba da nas brine. Jednostavno, to treba prihvatiti kao dio ljudske prirode i realnosti jer samo je naš Stvoritelj savršen.

Put u islam

Cilj islama

Cilj islama je odgoj čovjeka tako da živi u skladu sa tevhidom (monoteizmom, vjerom u jednog Boga, jednoboštvo) i da ostavi poroke kao što su krađa, razvrat, kocka, droga, alkohol i slično. Islam reguliše porodicu i svaki detalj u čovjekovom životu, a to se sve smatra ibadetom, tj. obožavanjem Allaha, dok se pridržavamo propisa vjere.

Životni ispit

Mi nismo stvoreni na dunjaluku (ovome svijetu) da bismo uživali, iako je halal postupajući u skladu islamskih propisa, niti smo stvoreni da bismo patili (kažnjavani na dunjaluku), iako imamo teškoće i iskušenja, nego smo stvoreni da bismo bili na ispitnome testu – da li ga položiti ili pasti.

Mi smo ovdje na ovome svijetu, na iskušenju, na životnom ispitu da se vidi ko će se bolje ponašati, ko će bolje Allaha obožavati, a konačne rezultate naših života znat ćemo nakon smrti i na Sudnjem danu. *“Onaj koji je dao smrt i život da bi iskušao koji od vas će bolje postupati”* (El-Mulk, 2).

Tevhid

Mi smo stvoreni da ispoljavamo tevhid (monoteizmom, vjera u jednog Boga, jednoboštvo) da činimo ibadet Uzvišenom Allahu.

Allah nam kaže u Kur'anu:

“Džinove i ljude sam stvorio samo zato da Mi se klanjaju” (Ez-Zarijat, 56).

Džini su nevidljiva bića za naše oko, koja je Allah stvorio, isto kao i ljude, radi ibadeta – da Mu robuju i klanjaju se.

Tevhid:

"Tevhid je jedinstvo Allaha Uzvišenog u onom što se samo Njemu pripisuje i onom što je obaveza na nama da radimo. Na robu je da bude ubjeđen da je Allah jedan, nema sudruga u Svom gospodarstvu (rububijetu), niti u božanstvenosti (uluhijetu) niti u lijepim imenima i savršenim svojstvima."⁵

Zbog tevhida su stvorena nebesa i Zemlja, ljudi i džini. Spuštene su Allahove knjige, slati su Allahovi poslanici i stvoreni Džennet i Džehennem.

⁵ Muhammed b. Ibrahim b. Abdullah Et-Tuvejdžiri, *Tevhid*, islam-house, 2013-1434, str.3 (elektronsko izdanje)

Širk

Suprotno tevhidu je širk (politeizam, mnogoboštvo, pripisati Allahu druga, smatrati nekoga Allahu ravnim).

Širk je najveće nasilje i grijeh, i to je jedini grijeh koji Uzvišeni Allah, neće oprostiti, ako čovjek umre na tome, ono što je manje od širka oprostiti će kome hoće, kako nam kazuje ajet:

"Allah neće oprostiti da Mu se neko drugi smatra ravnim, a oprostiće manje grijehove od toga kome On hoće. A onaj ko drugog smatra Allahu ravnim čini, izmišljajući laž, grijeh veliki." (En-Nisa, 48)

"...Ko drugog Allahu smatra ravnim, Allah će mu ulazak u Džennet zabraniti i boravište njegovo će Džehennem biti; a nevjernicima neće niko pomoći." (El-Ma'ide, 72)

Širk:

"Širk je pripisati Allahu druga u rububijjetu, uluhijjetu ili u tevhidu lijepih imena i svojstava. Kada bi insan bio uvjerenja da ima neko drugi sa Allahom koji stvara ili pomaže, učinio je širk. *Ko bude uvjerenja* da ima neko sa Allahom da zaslužuje da se obožava, učinio je širk. *Ko bude uvjerenja* da postoji neko drugi sa lijepim imenima i svojstvima poput Allahovih, učinio je širk."⁶

Spoznaja istine i pokajanje

Ipak, ukoliko se osoba pokaje prije smrti od širka, tj. počne vjerovati u Jednog Jedinog Allaha i ispolji tevhid (monoteizam, jednoboštvo, jednoća Allaha) i počne klanjati pet dnevnih namaza i počne davati zekat, ukoliko se u potpunosti očisti od širka i ako umre na tevhidu kao vjernik, svejedno da li se radilo o muškoj ili ženskoj osobi, Allah će takvoj osobi oprostiti.

"Pa ako se pokaju i budu molitvu obavljali i zekat davali, ostavite ih na miru, jer Allah zaista prašta i samilostan je." (Et-Tevba, 5)

Abdullaha ibn Omer, radijallahu anuhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Naređeno mi je da se borim protiv ljudi sve dok ne posvjedoče da nema ispravnog božanstva vrijednog obožavanja osim Allaha i da je Muhamed Allahov poslanik, uspostavljaju namaz i izdvajaju zekat. A kada to učine, sačuvati će od mene svoje imetke i svoje živote osim ako to zahtijeva propis islama. A njihov konačni obračun je kod Uzvišenog Allaha.“ (Buhari, 25 i Muslim, 22).

⁶ Muhammed b. Ibrahim b. Abdullah Et-Tuvejdžiri, *Širk*, islam-house, 2013-1434, str.3 (elektronsko izdanje)

Kako prihvatiti islam?

Prvi korak ka islamu je izgovaranje šehadeta.

Islam se ne prihvata silom, već iz znanja i uvjerenja – iskreno.

Kelime-i-šehadet temelj je islama. Da bi se neko smatrao muslimanom, tj. da bi prihvatio islam, mora izgovoriti dva šehadeta, tj. dva svjedočenja.⁷

Prvi dio šehadeta jeste o Allahovoj jednoći (tevhid), dok drugi dio šehadeta jeste da je Muhammed Allahov Poslanik. Izgovaranjem riječima kelime-i-šehadet, ulazimo u islam, naravno, uz srčanu potvrdu iz iskrenog ubjeđenja i znanja.

Kako glasi kelime-i-šehadet?

Kelime-i-šehadet glasi:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

EŠHEDU EN LA ILAHE ILLALLAH

VE EŠHEDU ENNE MUHAMMEDEN ABDUHU VE RESULUHU.

Što u prijevodu znači: “Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha i svjedočim da je Muhammed Allahov rob i Poslanik.”

⁷ Govori se o tome da bi neko prihvatio islam, mora da izgovori dva svjedočenja, tj. dva šehadeta. Vidjeti: Safet Kuduzović, *Fetve – pravne decizije*, Stichting Hidžra, Sarajevo, 2009, str. 51.

Ne boj se prepreka

Kako prevazići prepreke u praktikovanju islama?

“Islam vjera nam se sviđa, ali imamo prepreke da je živimo praktično.

I kako ćemo sada živjeti islam i prihvatiti taj način života?

Kako da se promijenimo i šta nam je činiti?

Šta će nam reći društvo u kojem živimo, šta će nam reći bliža porodica, moji roditelji, braća i sestre, rođaci, prijatelji? Šta će mi reći komšije?

Šta da radim sada?

Jesam li ja prestar za toga ili sam premlad?” - To su pitanja koja mnogi ljudi postavljaju sami sebi.

Molim vas, poslušajte savjet.

Budite odlučni.

Potrudite se.

Znajte da niko ne može živjeti vaš život i ustrajte ka cilju i ne obazirite se na društvo u kojem živite i šta će vam ko reći, a prema svima se odnosite blago i s lijepim ponašanjem.

Znajte da svaki put koji izaberete ima prepreke, pa zašto onda se ne strpiti na pravom putu?!

Pustite neka djela za vas govore.

Niste dužni nikome objašnjavati što birate islam kao svoj način života.

Kada se vremenom promijenite i kada se na vama primijeti jasna i ozbiljna namjera, društvo će vas prihvatiti takve da živite praktično vjeru islam.

Strpi se na iskušenjima ako te uznemiravaju zbog vjere

Znajte da svaki put koji izaberete ima prepreke, pa zašto onda se ne strpiti na pravom putu?!

Strpi se ako te napadaju i uznemiravaju zbog praktikovanaja vjere, ne odgovaraj njihovim prohtjevima duše. Strpi se!

Iskušenja uzdižu čovjekov stepen, iako mu nisu draga.

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Kome Allah želi dobro, stavi ga na kušnju.*” (Buhari, 5645)

Svi Allahovi Poslanici bili su iskušavani, iako su bolji od nas, tako da i mi obični ljudi moramo biti iskušavani. Tokom iskušenja, sjeti se da je dunjaluk kuća prolaznosti i ispita i čovjek će zadovoljan biti i bez ijedne brige tek nakon ulaska u džennet.

Zapamti da nema lakog puta na dunjaluku bez rada, truda i žrtve ako želimo ostvariti određene ciljeve. Sve što vrijedi, treba se strpiti i boriti za to, za ostvarenje ciljeva bez obzira na prepreke i teškoće.

Postupaj postepeno u praktikovanju islama

Nismo rekli: Odustani od islama i budi nemaran!

Naprotiv, želimo, suprotno, kazati: *Postupaj postepeno*, korak po korak, jer čovjek se može opteretiti ako naglo postupa i odustati.

Ne odustaj od islama i ne budi nemaran!

Također, Kur'an kao Allahov govor, objavljivan je postepeno dvadeset i tri godine i stavljan je na srce Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovih ashaba, tj. Kur'an je duboko ostavljao trag unutar čovjeka i odgajao generaciju ashaba, i stanje njihovog srčanog imana (vjerovanja) postalo stabilno, čvrsto, nakon postepene objave Kur'ana.

Za one koji nisu vjerovali i tome još prigovarali kako je Kur'an trebao biti objavljen odjednom, Uzvišeni kaže: *"Oni koji ne vjeruju govore: 'Trebalo je da mu Kur'an bude objavljen čitav, i to odjednom!' A tako se objavljuje da bismo njime srce tvoje učvrstili, i mi ga sve ajet po ajet objavljujemo."* (El-Furkan, 32)

Razlog što je Kur'an objavljivan postepeno, kao što je već u ajetu kazano, jeste mudrost Uzvišenoga Allaha, baš zbog toga da bi srca postala stabilna i da bi primila poruku islama, dio po dio, ajet po ajet. Kaže Uzvišeni Allah, obraćajući se Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: *"I kao Kur'an, sve dio po dio ga objavljujemo da bi ga ti ljudima malo pomalo kazivao, i prema potrebi ga objavljujemo."* (El-Isra, 106)

Suština vjere islam, tri kaburska pitanja i smjernice

Suština vjere

Suština vjere jeste da je Allah naš Gospodar, da je islam naša vjera te da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, naš Poslanik. Ova tri pitanja značajna su i za dunjaluk i za ahiret.

A nakon toga, dužni smo se pokoriti Allahu, tj. slijediti Allahovu knjigu – Kur'an i dužni smo se pokoriti Allahovom Poslaniku Muhmmedu i slijediti njegov primjer i uzeti ga za uzora, slijediti sunnet, odnosno hadis, a sve navedeno nam pojašnjavaju islamski učenjaci uz poznavanje stepena vjere, a to su: islam, iman i ihsan.

Tri kaburska pitanja

Bera'a b. Azib prenosi od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao da će čovjeku, kada umre, u kaburu biti postavljena pitanja od strane dva snažna meleka.

- Ko ti je Gospodar?
 - Koja ti je vjera?
 - Ko ti je poslanik, tj. koji vam je čovjek poslan?
- I ova pitanja poznata su kao “tri kaburska pitanja”⁸

Kako vjernici odgovaraju na kaburska pitanja?

Vjernici odgovaraju na kaburska pitanja na sljedeći način:

- 'Ko ti je Gospodar?' – 'Moj Gospodar je Allah!'
- 'Koja ti je vjera?' – 'Moja vjera je islam!'
- 'Ko ti je poslanik, tj. koji vam je čovjek poslan?' – 'Moj poslanik je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem!'

Nakon ova tri pitanja bit će pitan:

- 'I kako si saznao tj. kakvo ti je vjerovanje, djelo?' → Odgovorit će: 'Čitao sam Allahovu knjigu (Kur'an) i vjerovao u ono što piše.'“

⁸ Vidjeti: Abdullah b. Ahmed Ali Allaf el-Gamidi, *Iz kabura u Džennet ili Džehennem*, Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, Sarajevo, 2001/1442, hadis na str. 14-17

Vidjeti: Ali b. Muhammed es-Sallabi, *Vjerovanje u Sudnji dan*, Udruženje za afirmaciju pozitivnih vrijednosti "Alternativa", Sarajevo, 1443./2021. hadis na str. 85-88
(Hadis bilježi Ahmed, 18534)

Kako nevjernici i licimjeri odgovaraju na kaburska pitanja?

Također, spomenut ćemo da će nevjernici i licemjeri na kaburska pitanja odgovarati na sljedeći način:

- o 'Ko ti je Gospodar?' – 'Ah, ah, ne znam! (*Čuo sam, narod je nešto govorio.*)
- o 'Koja ti je vjera?' – 'Ah, ah, ne znam!'
- o 'Ko ti je poslanik, tj. koji vam je čovjek poslan?' – 'Ha, ah, ne znam!'"

Za nevjernike i licemjere nakon ova tri pitanja ne spominje se u hadisu sljedeći dodatak:

- o I kako si ti to saznao tj. kakvo ti vjerovanje, djelo? → Vjerovatno je razlog zašto se ne spominje ovaj dodatak u hadisu to što za nevjerstvo u Allaha nisu potrebni dokazi i izvori tj. nepostoje jer oni ne vjeruju i nemaju upute i objave.

Smjernice iz hadisa

Iz hadisa izvodimo sljedeće smjernice ili pitanja:

- o Spoznaj Gospodara
- o Spoznaj vjeru
- o Spoznaj Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem
- o Spoznaj izvore vjere

Spoznaj Gospodara

Naš je Gospodar Uzvišeni Allah.

“Tebe, Allaha, Gospodara svjetova, hvalimo” (El-Fatiha, 1)

Spoznaj vjeru

Islam je jedina ispravna vjera kod Allaha. *“Allahu je prava vjera jedino islam..(Ali-Imran, 19)*

Stepeni vjere, na osnovu hadisa, su: islam, iman, ihsan.⁹

⁹ Vidjeti: Muslim,⁸

Spoznaj Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

Naš je poslanik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, kojeg treba uzeti za uzora, voljeti ga i slijediti. *"Muhammed nije roditelj nijednome od vaših ljudi, nego je Allahov poslanik i posljednji vjerovjesnik - a Allah sve dobro zna."* (El-Ahzab, 40)

Spoznaj izvore vjere

Dužni smo se pokoriti Gospodaru – Uzvišenom Allahu, tj. slijediti Njegovu Knjigu – Kur'an, zatim se pokoriti Allahovom Poslaniku Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, i slijediti njegov sunnet (hadis) – a navedene nam izvore pojašnjavaju učeni, tj. islamski učenjaci – i to sve u skladu s ajetom:

"O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku i predstavnicima vašim. A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku, ako vjerujete u Allaha i u onaj svijet; to vam je bolje i za vas rješenje ljepše." (En- Nisa, 59)

Naš Gospodar je Allah

Vjerovanje u Allaha

Iman – vjerovanje u Uzvišenog Allaha, obuhvata sljedeće:

- o vjerujemo da je samo Allah Tvorac (Stvoritelj) i Gospodar svega (tevhidur-rububijje);
- o vjerujemo da se samo Njemu može ibadet činiti (tevhidul-uluhijje);
- o vjerujemo da samo Njemu pripadaju imena i svojstva savršenstva (tevhidul-esmai ves-sifat).¹⁰

Vjerujemo da je samo Allah Tvorac (Stvoritelj) i Gospodar svega (tevhidur-rububijje)

Vjerujemo da je samo Allah Stvoritelj i Gospodar svega i Oprskrbitelj i da kao Gospodar upravlja svime što postoji.

Naš Gospodar je Allah.

"Tebe, Allaha, Gospodara svjetova, hvalimo" (El-Fatiha,1).

Allah upravlja svime što postoji.

"Allah je Stvoritelj svega i On upravlja svim" (Ez-Zummer,62)

Naš je Gospodar Allah, Koji je stvorio Sunce, Mjesec, zvijezde, planine, drveće, životinje i ljude.

"Zar ne znaš da se i oni na nebesima i oni na Zemlji Allahu klanjaju, a i Sunce, i Mjesec, i zvijezde, i planine, i drveće, i životinje, i mnogi ljudi, a i mnogi kaznu zaslužuju..." (El-Hadždž, 18)

Allah Stvoritelj i Oprskrbitelj.

"Allah je stvoritelj nebesa i Zemlje; On spušta s neba kišu i čini da pomoću nje rađaju plodovi kojima se hranite; i daje vam da se koristite lađama koje plove morem voljom Njegovom, i daje vam da se rijekama koristite; i daje vam da se koristite Suncem i Mjesecom, koji se stalno kreću, i daje vam da se koristite noći i danom;" (Ibrahim,32-33)

"To vam je, eto, Allah, Gospodar vaš, Stvoritelj svega, drugog boga osim Njega nema, pa kuda se onda odmećete? Tako su se odmetali i oni koji su Allahove dokaze poricali. Allah vam je učinio Zemlju prebivalištem, a nebo zdanjem, i On vam obličje daje i likove vaše čini lijepim, i jelima vas opskrbljuje ukusnim. To je Allah, Gospodar vaš, i neka je uzvišen Allah, Gospodar svjetova!" (El-Mu'min,62-64)

¹⁰Muhammed Nuajm Jasin, *Iman: temelji – suština – negacija*, Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, Sarajevo, 2001/1442, str. 17

Vjerujemo da se samo Allahu može ibadet činiti (tevhidul-uluhijje)

Naš Gospodar je Allah, koji je Jedini istinski Bog, koji nema sudruga i Jedini koji zaslužuje da Mu se čini ibadet tj. da se obožava. "*Tebi se klanjamo i od Tebe pomoć tražimo!*" (El-Fatiha,4).

Kaže Uzivšeni (prijevod Kur'ana): "*Džinove i ljude sam stvorio samo zato da Mi se klanjaju*" (Ez-Zarijat, 56).

To znači da se svi oblici ibadeta – kao što su namaz, dova, nada, strah – upućuju isključivo Allahu, i da niko osim Allaha nema pravo na ibadet.

To znači da sav naš ibadet bude usmjeren samo Allahu, ako nešto od toga bude usmjereno nekom drugom, onda je to širk – pripisivanje Allahu ravnog.

Vjerujemo da samo Allahu pripadaju imena i svojstva savršenstva (tevhidul-esmai ves-sifat)

Allah ima lijepa imena (esmaul-husna) i svojstva (sifate) te smo dužni vjerovati u lijepa imena i svojstva našega Gospodara, u njihovom stvarnom značenju i sve što je došlo o njima u Allahovoj knjizi i sunnetu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, onako kako je Allah sebe opisao ili kako Ga je opisao Njegov Poslanik, salallahu alejhi ve sellem.

Neka lijepa Allahova imena su: er-Rahman (Milostivi), es-Semi'a (Onaj koji sve čuje), el-Besir (Onaj koji sve vidi), el-Aziz (Silni), el-Hakim (Mudri) i druga imena.¹¹

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Allah ima 99 imena, stotinu manje jedan, ko ih nauči i po njima postupa, uči će u Džennet, Allah je vitr (nepar) i voli vitr." (Muslim, 2677)

Vjerujemo:

1. bez alegoričnog tumačenja (et-tahrif), tj. bilo kakvog iskrivljenog tumačenja;
2. bez negiranja nekog od imena ili svojstava (et-ta'til);
3. bez pokušaja i razmatranja da se dokuči suština (kakvoća) Allahovih imena i svojstava (et-tekjif);
4. bez upoređivanja Njegovih imena i svojstava s bilo čime (et-temsil).¹²

Primjera radi, Allah ima lice, a mi to ne tumačimo iskrivljeno: da ima lice, niti negiramo da Allah ima lice; niti pokušavamo razumjeti kakvoću i kakvo je to

¹¹Abdulaziz ibn Muhammed Alu Abdullatif, *Tevhid za omladinu i početnike*, islamhouse, 2015/1436. str. 37-38

¹²Edin Redžepović, tekst „Vjerovanje u Allaha“, *Islamski informativni časopis El-Asr*, broj 97, Nederland/Holandija, Stichting Hidžra, juli/august 2020/1441.

Allahovo lice; niti upoređujemo Allahovo lice s licem Njegovih stvorenja, jer Allahu nije ništa slično. Kazano je u hadisu da će vjernici biti nagrađeni u džennetu gledanjem u Allahovo lice. Primjera radi, neki pogrešno tumače Allahovo lice pa kažu: „To nije stvarno lice, već Allahovo zadovoljstvo.“ Na sličan način pogrešno tumače i druga Allahova svojstva i zato obratiti pažnju i ispravno shvatiti Allahova lijepa imena i svojstva.

Napomena:

Da bismo ispravno vjerovali u Allaha, sve navedeno mora biti ispunjeno: tevhidur-rububijje, tevhidul-uluhijje i tevhidul-esmai ve-s-sifat.

Ako vjerujemo da je Allah naš Gospodar i Stvoritelj (tevhidur-rububijje), a ne činimo Mu ibadet (tevhidul-uluhijje) ili sumnjamo u Njegova imena i svojstva (tevhidul-esmai ve-s-sifat), naše vjerovanje nije ispravno.

Naš poslanik je Muhammed

Rođenje i porijeklo

Naš Poslanik je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem. Njegov rodni grad je Meka.

Rođen je 570. godine. Ova je godina poznata kao Godina slona, jer se te godine jemenski vladar Ebraha uputio u Meku s velikim bojem slonovima da sruši Kabu, ali nije uspio u toj namjeri.¹³

Otac mu se zvao Abdullah.

Muhammed sin Abdullah sin Abdulmutaliba sin Hašima, dok, Hašim je Kurejš, a Kurejš su Arapi, a Arapi su iz potomstva Ismaila ibnu Ibrahima, alejhi selam.¹⁴

Njegova majka zvala se Amina, kći Vehb b. Abdumenaf b. Zuhra b. Kilab.¹⁵

Njegova misija

Allah je poslao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da upozorava na širk (politeizam, pripisivanje Allahu druga) i da poziva u tevhid (monoteizam, jednoboštvo, Jednoća Allaha).¹⁶

Objava je počela dolaziti kada imao četrdeset godina i Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, tajno je pozivao u islam tri godine, a nakon toga počeo je javno pozivati.¹⁷

Kur'an kao Allahov govor, objavljivan je postepeno dvadest i tri godine. Oni koji nisu vjerovali i tome još prigovarali kako je Kur'an trebao biti objavljen odjedanput. Razlog što je Kur'an objavljivan postepeno, jeste mudrost Uzvišenoga Allaha, baš zbog toga da bi srca postala stabilna i da bi primila poruku islama, dio po dio, ajet po ajet.

¹³ Sead Kumro, *Svjetionik istine*, Udruženje za afirmaciju pozitivnih vrijednosti „Alternativa“, Sarajevo, 2022, str. 13

¹⁴ Muhammed b. Abdulvehab, *Tri osnovna načela*, Povjereništvo za publikaciju i naučna istraživanja, Ministarstvo islamskih pitanja, vakufa, djelovanja i usmjerenja, 1430. po hidžri. str. 21

¹⁵ Nasir b. Musrif el-Kureši ez-Zehrani, *Upoznaj Poslanika u nekoliko minuta*, Udruženje „Orijent“, Sarajevo 2016, str. 40

¹⁶ Muhammed b. Abdulvehab, *Tri osnovna načela*, Povjereništvo za publikaciju i naučna istraživanja, Ministarstvo islamskih pitanja, vakufa, djelovanja i usmjerenja, 1430. po hidžri. str. 21

¹⁷ Sead Kumro, *Svjetionik istine*, Udruženje za afirmaciju pozitivnih vrijednosti „Alternativa“, Sarajevo, 2022 str. 21-22, Preuzeta je informacija, a ne tekst doslovno riječ po riječ.

Životni vijek

Živio je šezdeset i tri godine: prije poslanstva četrdeset godina, dok dvadeset i tri godine kao Vjerovjesnik i Poslanik.¹⁸

Naša dužnost prema Allahovom Poslaniku

Naša dužnost prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, jeste da ga volimo, da mu se pokoravamo i da ga slijedimo. Onaj ko je pokoran Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, taj je pokoran i Uzvišenom Allahu. Kaže Uzvišeni: *“Onaj ko se pokorava Poslaniku pokorava se i Allahu; a onaj ko glavu okreće – pa, Mi te nismo poslali da im čuvar budeš.”* (En-Nisa, 80)

Naš uzor u vjeri i u ponašanju jeste Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. *“Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor za onoga koji se nada Allahovoj milosti i nagradi na onome svijetu, i koji često Allaha spominje.”* (El-Ahzab, 21)

¹⁸Muhammed b. Abdulvehab, *Tri osnovna načela*, Povjereništvo za publikaciju i naučna istraživanja, Ministarstvo islamskih pitanja, vakufa, djelovanja i usmjerenja, 1430. po hidžri. str. 21

Stepeni vjere: islam, iman, ihsan

Stepeni vjere

Stepeni su vjere islam, iman i ihsan, a o stepenima vjere nam kazuje hadis koji je poznat kao “Džibrilov hadis”¹⁹; u njemu se kazuje o islamu, imanu i ihsanu.²⁰

Islam

1. Svjedočenje da nema (istinskog) božanstva dostojnog obožavanja osim Allaha i da je Muhammed Allahov Poslanik
2. Pet dnevnih namaza
3. Davanje zekat
4. Post mjeseca Ramazana
5. Obaviti hadždž - ako si to u mogućnosti da učiniš.

Iman

1. Vjerovanje u Allaha
2. Vjerovanje u meleke
3. Vjerovanje u knjige (objave)
4. Vjerovanje u poslanike
5. Vjerovanje u Sudnji dan
6. Vjerovanje u odredbu (kader), dobru i lošu.

Ihsan

Ihsan (dobročinstvo) najveći je stepen imana (vjerovanja). *Ihsan* je da obožavaš Allaha kao da Ga vidiš, jer, iako ti Njega ne vidiš, On tebe vidi.

¹⁹Ovaj hadis o islamu, imanu i ihsanu jeste poznat kao “Džibrilov hadis” iz tog razloga što je melek Džibril, Allahovom voljom, podučavao Allahovog Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegove ashabe o navedenim pitanjima vjere.

²⁰Vidjeti: Muslim,8.

Islam

1. Svjedočenje da nema (istinskog) božanstva dostojnog obožavanja osim Allaha i da je Muhammed Allahov Poslanik

Kelime-i-šehadet glasi:

EŠHEDU EN LA ILAHE ILLALLAH

VE EŠHEDU ENNE MUHAMMEDEN ABDUHU VE RESULUHU.

Što u prijevodu znači: “Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha i svjedočim da je Muhammed Allahov rob i Poslanik.”

“La ilahe illallah” znači da nema istinskog boga osim Allaha. “La ilahe illallah” u sebi sadrži i negaciju i potvrdu. Negira božanstvenost svakoga mimo Allaha, dok potvrđuje božanstvenost samo Allaha.

“Muhammeden resulullah” znači da je Muhammed Allahov Poslanik.

Dužni smo se pokoravati njegovim naredbama i kloniti se njegovih zabrana i da robujemo Allahu onako kako nam je On naredio i objasnio.²¹

2. Pet dnevnih namaza

Kelime-i-šehadet temelj islama, dok je namaz nosivi zid (stub) građevine islama, a svaka se građevina urušava ako nema nosivi zid, i ne opstoji samo na temeljima.

Zamislite kuću koja ima samo temelje, a nema nosivi stub – da li bi u toj kući iko živio? Pitanje je koliko imamo vjere bez pet dnevnih namaza.

Kreni klanjati pet dnevnih namaza. Namaz je veza između roba i Gospodara, tj. čovjeka i Allaha. Allah nas je zadužio s pet dnevnih namaza i to:

- 1 - sabah-namazom,
- 2 - podne-namazom,
- 3 - ikindija-namazom,
- 4 - akšam-namazom
- 5 - i jacija-namazom.

²¹ Ko želi da više sazna o datoj temi, neka pročita knjigu *Kelime-i-šehadet*, autora Abdullaha b. Abdurrahmana b. Džibrina, u izdanju Udruženja “Pravi put muslimana”, Sarajevo, 2008. godine.

3. Davanje zekat

Zekat je arapska riječ koja označava čišćenje, rast, napredovanje. U praksi muslimana zekat označava čišćenje imetka od nečistoća kao pripreme za njegov rast, napredak i uvećavanje.²²

Zekat je materijalna obaveza muslimana koji posjeduju nisab na imetak, a koji ispunjava određene uslove.²³

Nisab je određena vrijednost ili količina imovine koju pojedinac treba posjedovati tokom godine dana da bi podlijegala obavezi zekata. Nisab podrazumijeva vrijednost ili količinu imovine koja prelazi osnovne životne potrebe.²⁴

4. Post mjeseca Ramazana

Ramazanski post suzdržavanje je od svega što ga kvari; od zore pa do zalaska sunca. Post kvari sljedeće: jelo, piće, pušenje, spolni odnos i slično.

U zadnjih deset dana mjeseca ramazana nalazi se noć lejletul-kadr i to je noć bolja od hiljadu mjeseci.

"a šta ti misliš šta je Noć Kadr? Noć Kadr je bolja od hiljadu mjeseci" (El-Kadr, 2-3)

Lejletul-kadr neparna je noć i može biti 21, 23, 25, 27. ili 29. Zastupljeno je i poznato mišljenje da je to, najvjerovatnije, 27. noć ramazana.

Cilj ramazanskog posta kao Allahovog propisa jeste da budemo bolje osobe i bogobojaznije. Lijepo je provesti mjesec ramazana klanjajući dobrovoljni namaz, teravih-namaz (teravija), te se posvetiti čitanju/učenju Kur'ana. Propuštene dane ramazanskog posta treba nadoknaditi, tj. napostiti.

Sve što smo naveli poznato je muslimanima kroz praksu ramazanskog posta, koji poste Ramazan iz godine u godinu.

Sličan sadržaj možete pronaći i u kratkoj brošuri: Muharem Štulanović, *Ramazanski post*.

²²Elnur Salihović, *Kako obračunati zekat?*, Rijaset Islamske zajednice u BiH, 2010, str. 3

²³Grupa autora, *Islamsko znanje*, Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, Sarajevo, 2001/1422, str. 220

²⁴Elnur Salihović, *Kako obračunati zekat?*, Rijaset Islamske zajednice u BiH, 2010, str. 7

5. Obaviti hadždž - ako si to u mogućnosti da učiniš

Hadždž je posjeta Kabi u Mekki radi određenih vjerskih obreda, u danima kada je vrijeme hadždža.²⁵

Obredi hadždža obavljaju se između 8. i 13. dana mjeseca zul-hidždžea. To je posljednji mjesec lunarne godine u islamskom kalendaru.²⁶

²⁵Grupa autora, *Islamsko znanje*, Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, Sarajevo, 2001/1422, str. 229.

²⁶Grupa autora, *Ilmihal, islamski priručnik*, NVO "Put sredine", Novi Pazar, 2017, str. 226.

Iman

1. Vjerovanje u Allaha

Iman – vjerovanje u Uzvišenog Allaha, obuhvata sljedeće:

- o vjerujemo da je samo Allah Tvorac (Stvoritelj) i Gospodar svega (tevhidur-rububijje);
- o vjerujemo da se samo Njemu može ibadet činiti (tevhidul-uluhijje);
- o vjerujemo da samo Njemu pripadaju imena i svojstva savršenstva (tevhidul-esmai ves-sifat).²⁷

2. Vjerovanje u meleke

Meleki su dio gajba, tj. nevidljivog svijeta. To su Allahu pokorna stvorenja bez božanskih osobina. Meleki su stvoreni od svjetlosti (nura) i Allah je njima podario snagu kako bi mogli izvršavati naredbe i pokoravati se Njegovoj volji.

Melek Džibril zadužen je za Allahove objave. Mikail je zadužen za spuštanje kiše i biljni svijet na Zemlji. Israfil je zadužen da puhne u rog prilikom nastupanja Sudnjega dana i prilikom proživljenja stvorenja. Melek smrti zadužen je da uzima duše prilikom smrti i tako dalje. Dakle, svaki melek ima svoju funkciju, a ovo je samo jedan dio pobrojanih meleka. Također, da naglasimo da meleka ima mnogo i njihov broj samo Uzvišeni Allah zna.²⁸

3. Vjerovanje u knjige (objave)

Vjerovanje u Allahove knjige i objave jeste ubjeđenje da je Allah Uzvišeni spuštao knjige svojim poslanicima kao milost i uputstvo.

Kur'an je objavljen Poslaniku Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, Tevrat je objavljen Musau, alejhi selam, Indžil Isau, alejhi selam, Zebur Davudu, alejhi selam. Sve Allahove knjige izgubljene su i krivotvorene, osim Kur'ana.²⁹

²⁷Muhammed Nuajm Jasin, *Iman: temelji – suština – negacija*, Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, Sarajevo, 2001/1442, str. 17

²⁸ Meša' il Rašid ed-Debbas, *Korisna predavanja iz islamskog vjerovanja*, Poziv Istine, Rožaje 2019, str. 73-74

²⁹ Meša' il Rašid ed-Debbas, *Korisna predavanja iz islamskog vjerovanja*, Poziv Istine, Rožaje 2019, str. 75-76

4. Vjerovanje u poslanike

Resul ili poslanik označava osobu koja je poslana da dostavi nešto. Allahovi su poslanici oni kojima je Uzvišeni Allah poslao šerijat (vjer zakon) kojeg oni dalje dostavljaju ljudima.

Najodabraniji Allahovi poslanici (ulul-‘azm) su: Muhammed, Ibrahim, Musa, Isa, Nuh, neka je na sve njih Allahov mir i spas.

Poslanici su ljudi i nemaju osobine božanstva ili gospodarstva.³⁰

5. Vjerovanje u Sudnji dan

Vjerovanje u Sudnji dan obuhvata troje:

- o vjerovanje u proživljenje;
- o vjerovanje u polaganje računa (nagrada ili kazna);
- o vjerovanje u postojanje dženneta i džehennema, a to su vječna boravišta za stvorenja.

Vjerovanje u Sudnji dan obuhvata i život nakon smrti:

- o kabursko iskušenje (pitanja: Ko ti je Gospodar? Koja ti je vjera? Ko ti je poslanik?) i kabursko uživanje ili kaznu. Uživanje i kazna dolazi shodno stanju osobe, tj. da li je vjernik ili nevjernik.³¹

6. Vjerovanje u odredbu (kader), dobru i lošu.

Vjerovanje u Allahovu odredbu podrazumijeva da se sve događa Allahovom voljom i određenjem – i dobro i zlo.

Vjerovanje u Allahov kader obuhvata četiri stvari a to su:

1. Znanje i Allah sve zna oduvijek i zauvijek.
2. Sve je zapisano kod Allaha u ploči pomno čuvanoj (levhi-mahfuz)
3. Sve je Allahova volja i
4. Allah je sve stvorio što postoji.

³⁰ Meša‘il Rašid ed-Debbas, *Korisna predavanja iz islamskog vjerovanja*, Poziv Istine, Rožaje 2019, str. 78 i vidjeti str. 82

³¹ Meša‘il Rašid ed-Debbas, *Korisna predavanja iz islamskog vjerovanja*, Poziv Istine, Rožaje 2019, str. 85-88 str i vidjeti str. 90

Važnost namaza u praktičnom životu

Namaz u svakodnevnom praktičnom životu

O pet dnevnih namaza govorili smo kratko i sažeto u sklopu islamskih ruknova (šartova). Nismo govorili opširnije, jer bi to zahtijevalo da jednako detaljno obradimo i ostale ruknove islama, što bi preraslo u cijelu studiju.

Smisao ove knjige jeste da bude vodič, a ne detaljan priručnik.

Ramazanski post traje jedan mjesec u godini, zekat se daje jednom godišnje, a hadž se obavlja jednom u životu – onome ko ima mogućnost.

Za razliku od toga, namaz se klanja svaki dana – pet puta.

Upravo zato smo namazu posvetili ovo poglavlje, kako bismo govorili o važnosti namaza u svakodnevnom praktičnom životu. U ovom poglavlju ne opisujemo detaljno kako se klanja namaz, već vam dajemo osnovne i najvažnije informacije.

Namaz je odmor i duhovni trening

Namaz daje smisao životu. Bez namaza ništa nema pravi smisao. Čovjek se u namazu duhovno (psihički) odmara dok obožava Allaha. Namaz je duhovni trening, teretana za dušu i mozak. Namaz je veza između roba i Gospodara, između čovjeka i Allaha.

Teško je biti psihički snažan bez namaza, jer namaz pruža duhovnu stabilnost i mir. Zato će pametan čovjek početi redovno klanjati svih pet dnevnih namaza i duhovno se (psihički) odmoriti, a kroz taj namaz obožavati Allaha.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio je Bilalu: "Prouči ikamet³², odmori nas namazom." (Ebu Davud, 4.985)

Ako želiš da ti život postane lahak i da osjetiš sreću – obožavaj Allaha i klanjaj pet dnevnih namaza.

Život možda neće postati doslovno lakši, ali kroz namaz ćeš postati jači i stabilniji. Kroz vezu s Allahom dobit ćeš unutrašnju snagu.

To nije samo oslanjanje na Allaha i lijepo mišljenje o Allahu – to je stvarnost. Namaz širi prsa, jača i prosvijetli razum i uklanja prazninu duše.

Ljudi su psihički osjetljivi jer nemaju namaza. Namaz je dopuna za prazninu, uklanja tjeskobu duše i slabost razuma.

³² Ikamet je poziv koji se izgovara neposredno prije početka namaza, obavještavajući prisutne da će namaz uskoro započeti. Ikamet uče muškarci.

Ne postoji nijedan lijek, nijedna terapija koja može ukloniti tjeskobu, prazninu u duši i prosvijetliti razum kao što to čine pet dnevnih namaza. Naravno, Kur'an je lijek, ali i pet dnevnih namaza su lijek. Nijedan namaz ne može se obaviti bez učenja Kur'ana.

Zato se klanjajte Allahu – ne radi vježbe, već radi ibadeta, iako namaz ima i tjelesne koristi kao jedna tjelesna rekreacija.

Da li je pretjerivanje klanjati pet dnevnih namaza?

Kod početnika u islamu može izgledati da je pretjerano klanjati pet dnevnih namaza. Međutim, trebamo shvatiti da je to osnova vjere i drugi islamski rukn/šart. Doista, svaka promjena stila života i svaki je početak težak, ali trebamo znati definirati šta je pretjerivanje u vjeri, a šta nije, te se ne služiti vlastitim osjećajima, već vjerskim i razumskim dokazima. Pretjerivanje u vjeri nije klanjati pet dnevnih namaza već obaveza svakog muslimana i muslimanke.

Osoba koja uspostavi namaz neće se preko noći promijeniti i duhovno ojačati, jer šejtan napada baš kad radiš nešto korisno. Za sve treba vremena i truda, ali to je put strpljenja i borbe i pozitivnih promjena. Zato počni raditi na sebi – za svoj dunjaluk i Ahiret. Bori se protiv šejtana i klanjaj pet dnevnih namaza i obožavaj samo Allaha.

Koji je grijeh ostavljača namaza?

Ostavljanje namaza bez opravdanog vjerskog razloga³³ jedan je od većih grijeha. Ostavljanjem namaza prekida se veza roba i Gospodara, tj. čovjeka i Allaha, i zato je to takav veliki grijeh jer nas je Allah stvorio radi ibadeta, tj. da Ga obožavamo. Dužni smo klanjati namaz čak i ako smo na putu ili bolesni.

Kaže Uzvišeni Allaha: *“Nije vjerovao, nije molitvu obavljao, nego je poricao i leđa okretao, a onda svojim bahato odlazio. Teško tebi! Teško tebi! I još jednom: Teško tebi! Teško tebi!”* (El-Kijame, 31-35)

Džabir, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Zaista je između čovjeka i širka (mnogoboštva) i nevjerstva ostavljanje namaza.”* (Muslim, 82)

Abdullah b. Šekik el-Ukajli kazuje: "Ashabi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nisu smatrali da je ostavljanje bilo kojeg djela nevjerstvo osim ostavljanja namaza"³⁴

³³ hajz i nifas kod žene opravdan razlog

³⁴Elvedin Pezić, *Namaz – radost oka moga*, Elvedin Pezić, Sarajevo, 2018., str. 44

Pripreme za namaz

Prije nego što stupimo u namaz, potrebno je da se pripremimo za njega.

Pripreme koje ćemo obaviti za namaz su sljedeće:

- da bude čisto tijelo, odjeća i mjesto za klanjanje namaza,
- uzeti abdest ili po potrebi se okupati, a kada je nužda, tj. nema vode, onda uzimamo tejemum,
- propisno se obući,
- na vrijeme klanjati namaz, jer svaki od pet dnevnih namaza ima svoje vrijeme,
- u pravcu se Kabe okrenuti,
- nijjet (namjera), tj. odluka koji namaz klanjamo; (nije obavezno riječima izgovarati nijet za namaz, dovoljan je nijjet u srcu).³⁵

Sastavni dijelovi/ruknovi namaza

Sastavni dijelovi/ruknovi namaza su:

- iftitahi-tekbir – početni tekbir
- kijam – stajanje u namazu
- kiraet – učenje Kur'ana u namazu,
- ruku' – pregibanje u namazu,
- sedžda – spuštanje lica na tlo,
- kadei-ehire – sjedenje na kraju namaza.³⁶

Vrijeme namaza

Svaki od pet dnevnih namaza ima svoje vrijeme obavljanja, jer da možemo klanjati namaz kad želimo, onda ne bi bilo potrebe za namaskim vremenima; s namazom nema igre. Kako piše u Kur'anu: *“vjernicima je propisano da u određeno vrijeme molitvu (namaz) obavljaju.”* (En-Nisa, 103)

Vaktija je astronomski proračun vremena za pet dnevnih namaza.³⁷

³⁵Ibrahim Softić, *Ilmihal 1 – za prvi nivo mektebske pouke*, El-Kalem, Sarajevo, 2020, str.35

³⁶Ibrahim Softić, *Ilmihal 1 – za prvi nivo mektebske pouke*, El-Kalem, Sarajevo, 2020, str.35

³⁷ Sabah-namaz počinje s pojavom zore i traje do izlaska sunca. Postoje odstupanja među vaktijama u vezi s tim da li je nastupila zora, odnosno vrijeme sabah-namaza. Prava zora je horizontalna, dok je lažna zora vertikalna, slabo vidljiva i brzo nestaje. Iako se i lažna zora smatra zorom u astronomskom smislu, ona nije zora u šerijatskom smislu.

Vaktije:

<https://vaktija.ba>. (zvanična vaktija)

<https://vaktija.dev> (preciznija za početak sabah-namaza, tj. prava zora, a ostali su namazi slični vaktiji.ba)

Klanjas li sabah-namaz i jaciju-namaz na vrijeme?

Klanjaš li sabah-namaz i jacija-namaz ili te umor obori u krevet pa ne možeš klanjati ta dva namaza? Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Za licemjere nema težih namaza od sabaha i jacije, a kada bi znali šta se u njima nalazi, dolazili bi na njih pa makar puzeći.”* (Buhari, 657. i Muslim, 437.)

Popravit ćeš sabah i jaciju-namaz ili ti ode u otpadnike od islama i ostavit ćeš sve od islama. Ne živi se islam od tri ili četiri dnevna namaza, nego od njih pet i iman (vjerovanje) se troši i pazi da se ne ugasi i istroši.

Redovno prespavaš rani sabah-namaz? Bori se sam sa sobom i popravi se. Niko ti ne može pomoći osim ti sam sebi. Navij više alarma i jedan će te sigurno probuditi na rani sabah-namaz, tj. prije izlaska sunca. Nema smetnje opet zaspati kada klanjamo rani sabah-namaz i odspavati, pogotovo u ljetnom periodu kad su dugi dani i odmoriti se, iako je tada ljepše ne spavati.

Ukoliko stignemo klanjati jedan rekat farza sabah-namaza prije izlaska sunca, računat će se da smo klanjali sabah-namaz. Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Ko stigne klanjati jedan rekat sabaha prije nego što izađe sunce, stigao je klanjati sabah.”* (Buhari, 579. i Muslim, 608)

Zaspiš, a ne klanjaš jacija-namaz? Misliš da je duga noć i da ima vremena za namaz te tako dočekaš sabah (zoru). Bori se sam sa sobom i popravi se. Niko ti ne može pomoći osim ti sam sebi i ne idi spavati dok ne klanjaš jacija-namaz.

Niste pali preko noći, je li tako? Moguće se promijeniti i popraviti, korak po korak i sve je to do nas i naše iskrenosti. I ne gubite nadu u Allahovu milost, već se potrudite i popravite i od licemjerstva očistite, jer je sve moguće uz iskrenu namjeru (nijet) i dovu.

Ne spuštajte podlaktice na tlo prilikom činjenja sedžde u namazu

Ne spuštajte podlaktice na tlo prilikom činjenja sedžde u namazu; ovo se odnosi i na muškarce i na žene. Ako pogledamo stare ilmihale, vidjet ćemo da se kazuje da žene trebaju spuštati podlaktice na tlo prilikom činjenja sedžde u namazu i ta predaja je slaba i neosnovana.

Osoba koji god izabere stav – da li spuštati podlaktice ili ne, mi ćemo taj stav poštovati, jer, u konačnosti, svi polažemo račun pred Uzvišenim Allahom.

O tome da žene da ne trebaju spuštati podlaktice na tlo prilikom činjenja sedžde u namazu, govorio je i pisao *Elvedin Pezić*, doktor islamskih nauka, u knjizi “Namaz – radost oka moga”.³⁸

Za ovu navedenu tvrdnju, jasni su nam hadisi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji su općeg karaktera i odnosi se na muškarce i žene.

Bera’a b. Azib, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Kada činiš sedždu, stavi dlanove (na zemlju), a podigni laktove.*” (Muslim, 494)

Enesa ibn Malika, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “*Budite ispravni u činjenju sedžde, neka niko od vas ne stere (po tlu) svoje podlaktice kao što rade psi.*” (Buhari, 822)

Propisi o hajzu, nifasu i istihazu kod žene u vezi s namazom

Žena koja ima hajz ili nifas (menstruaciju ili poslijeporođajno krvarenje),³⁹ zabranjeno joj je klanjati pet dnevnih namaza, a kad joj prestane ili prođe krvarenje, dužna je okupati se i klanjati namaze i ona, nakon prestanka hajza, odnosno nifasa, neće naklanjavati propuštene namaze.⁴⁰

Žena koja bi klanjala namaz tokom hajza i nifasa, namaz njoj ne bi bio primljen i bila bi griješna kod Allaha, dok ostavljanjem namaza tokom hajza i nifasa imat će nagradu jer se pokorila Allahu i Njegovome Poslaniku. Ona nije griješna kad ne klanja namaz u tom periodu, jer ona ne postupa po svom nahodanju, već iz pokornosti Stvoritelju; dok u periodu čistoće ako bi ostavljala namaz, mimo hajza ili nifasa, itekako je griješna.

Žene koje imaju istihazu, tj. vanredno krvarenje usljed neke bolesti (curenje krvi iz vene, kapilara iz maternice), a da je sigurna da ta krv nije hajz ili nifas, (menstruaciju ili poslijeporođajno krvarenje) dužna je klanjati pet dnevnih namaza, ali će za svako namasko vrijeme uzimati novi abdest te će dobro zaštititi mjesto odakle je krvarenje (higijenskim uloškom i slično).

Žena koja ima stalnu istihazu, tj. vanredno krvarenje koje traje bez prestanka i po nekoliko mjeseci, prema procjeni će svakog mjeseca odrediti dane hajza (menstruacije). Dane hajza će procijeniti na osnovu toga koliko joj je ranije trajao hajz tj. menstruacija i da li je to početkom, sredinom ili krajem mjeseca.

³⁸Elvedin Pezić, *Namaz – radost oka moga*, Elvedin Pezić, Sarajevo, 2018. str. 235

³⁹ Vidjeti: Buhari, 320 | Žena ne klanja namaz kad ima menstruaciju.

⁴⁰ Vidjeti: Buhari, 321 | Žena ne nadoknađuje propuštene namaze tokom hajza i nifasa.

U tim danima neće klanjati, a nakon što prođu, okupat će se i nastaviti sa namazom. Krv istihaze je čista, dok krv hajza nije. Razlike između njih može prepoznati po mirisu, boji i drugim osobinama.⁴¹

Namaz putnika

O namazu putnika ne govorimo samo radi informacija ili da bismo popunili tekst, već zato što među nama ima onih koji putuju – i želimo da im ovaj sadržaj bude od koristi.

Osoba koja je na putovanju ima mogućnost da krati i spaja namaze.⁴²

Kaže Uzvišeni (prijevod): *"Nije vam grijeh da molitvu (namaz) na putovanju skratite..."* (En-Nisa,101)

Namaz se krati tako što se, na primjer, podne klanja kao dva rekata farza umjesto četiri, a isto tako i ikindija – dva rekata farza umjesto četiri. Sunneti se ne klanjaju.

Što se tiče spajanja namaza – na primjer, osoba može spojiti podne i ikindiju, bilo u podnevskom ili ikindijskom vremenu. Klanja dva rekata podne-namaza, preda selam, zatim klanja dva rekata ikindije.

Isto tako, može spojiti akšam i jaciju – bilo u akšamskom ili jacijskom vremenu. Tada klanja tri rekata akšama, preda selam, zatim klanja dva rekata jacije (umjesto četiri), kao što je slučaj sa podnevnim i ikindijskim namazom.

Namaz se može spojiti i kratiti čim osoba izađe iz svog grada, ako zna da će putovati više od 48 milja, što odgovara otprilike 85 kilometara.

Sabah-namaz se ne krati niti se može spajati – on se klanja u zoru, u propisanom vremenu.

Namaz bolesnika

Među nama ima i onih koji su bolesni, pa ćemo nešto reći i o namazu bolesnika. Čak i bolesna osoba dužna je klanjati namaz prema svojim mogućnostima – stojeći, sjedeći ili ležeći. Namaz se ne smije ostavljati pri zdravom razumu i svijesti.

Onaj ko klanja sjedeći ima polovinu nagrade u odnosu na onoga ko klanja stojeći, a onaj ko klanja ležeći ima polovinu nagrade u odnosu na onoga ko klanja sjedeći.⁴³

⁴¹ Vidjeti: Buhari 325 | Žena ne klanja namaz tokom hajza, ali klanja tokom istihaze.

⁴² Vidjeti: Buhari 1107 | spajanje namaza

⁴³ Vidjeti: Buhari 1116

Vjerovanje bez sumnje

Zatvori svaka vrata sumnje u vjeri

Osoba koja ima sumnje u vjeri, misli da je problem u znanju i da nije problem u njemu i njegovim strastima i prohtjevima.

Možemo razumjeti iz navedenog što smo kazali, da razlog sumnje u vjeri nije uvijek nedostatak islamskog znanja, već neprihvatanje i nepraktikovanje tog znanja zbog strasti i prohtjeva duše.

Zato, molim vas, poslušajte savjet.

Budite odlučni! Potrudite se!

Ako ste saznali o propisima vjere u Allahovoj knjizi i sunnetu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a učenici su objasnili, onda slijedite ispravan put praktikovanjem po tome što znate te time zatvarate svaka vrata sumnje u vjeri.

Jer kad djelujemo po znanju, tada se zatvaraju vrata sumnje.

Ako nam je poznato da nam je dužnost po islamu klanjati pet dnevnih namaza, kloniti se grijeha koji su zabranjeni, a ne prihvatamo i ne praktikujemo to što nam je poznato, onda nam se javlja sumnja u svako islamsko znanje, općenito.

Iskrenost u praktičnim djelima

Definicija iskrenosti:

"Iskrenost znači očistiti svoju namjeru od svih loših elemenata, s ciljem približavanja Uzvišenom Allahu te da je to djelo isključivo radi ibadeta Allahu. To je neprekidno razmišljanje o Stvoritelju da se zaboravi stvorenje. Iskrenost je uvjet da bi Uzvišeni Allah primio djela, i da su učinjena u skladu sunneta Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem."⁴⁴

Djela koja su učinjena u skladu sa sunnetom Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, znači da su takva djela ispravno učinjena.

Djela koja su učinjena u skladu s običajima i tradicijom, a taj običaj i tradicija suprotni islamu, razne novotarije, onda se takva djela odbacuju, makar ih iskreno činili u ime Allaha.

Potrudimo se da je naša namjera iskrena i ispravna.

⁴⁴Ahmed Ferid, *Čišćenje duše prema prvim izvorima*, Libris, Sarajevo, 2005, str. 7

Znajmo da je svaki Allahov rob grešnik, naše je samo da imamo iskren odnos prema Allahu i da djela činimo u skladu sunneta Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

- I nije teško, zar ne?

-I nije kome Allah olakša.

Bogobožnost

Bogobožnost ili, doslovno rečeno, *bojati se Boga* znači izvršavanje Allahovih naredbi i klonjenja zabrana (grijeha), i jasan je halal (dozvoljeno) i haram (zabranjeno).

Ibn Tejmije, rahimehullahu te'ala, rekao je: "Takvaluk (bogobožnost) obuhvata činjenje svega što je Uzvišeni Allah naredio i preporučio i ostavljanje svega što je On Svevišnji strogo zabranio ili prezrenim učinio, što obuhvata Allahova prava i prava ljudi."⁴⁵

Dovoljno je da Allah zna

Onome ko istinski obožava Allaha i neka mu je dovoljno to što Allah zna za njega. Nismo nikome dužni dokazivati svoj iman i islam. Naša vjera je između nas i Allaha, i nismo dužni nikome polagati račun niti se pravdati zbog svog vjerovanja.

⁴⁵Hajrudin Ahmetović, *Djela srca*, Dobož-Istok, Hajrudin Ahmetović, 2013, 91.

Izvori islama

Izvori islama

Izvori islama su:

- Kur'an (Allahov govor);
- Sunnet Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem;
- Idžma (konsenzus), tj. mišljenje (suglasnost) islamskih učenjaka na osnovu Kur'ana i sunneta;
- Kijas (analogija) je rasuđivanje na osnovu analogije, odnosno logičkog metoda. Kijas je analogijsko rasuđivanje kojim se postojeći šerijatski propis primjenjuje na novi slučaj sličan prethodnom, temeljen na Kur'anu, sunnetu i idžmu, bez uvođenja novog propisa.
 - *Primjer kijasa u praksi:* Kur'an zabranjuje vino (alkohol) i samim time zabranjeno je konzumirati drogu, iako se droga ne spominje u Kur'anu, jer sve što opija je zabranjeno i to znači da se uzima staro rješenje (zabrana vina) i primjenjuje na novo pitanje (zabrana konzumiranja droge), jer sve što opija je zabranjeno.

Izvori islama u praksi: *Kur'an, sunnet (hadis), a zatim učenjaci.*

Kur'an, sunnet (hadis), a zatim učenjaci

“O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku i predstavnicima vašim. A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku, ako vjerujete u Allaha i u onaj svijet; to vam je bolje i za vas rješenje ljepše.” (En- Nisa, 59)

Tefsir navedenog ajeta jeste:

“O vjernici, pokoravajte se Allahu” – slijedite Kur'an;

“i pokoravajte se Poslaniku” – slijedite sunnet (hadis);

“i predstavnicima vašim” – svima nadređenima na ispravnim funkcijama, u ovome slučaju islamskim učenjacima; u svemu što je u skladu pokornosti Allahu, jer nema pokornosti stvorenju u grijehu prema Allahu;

“A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku” – Kur'anu i sunnetu (hadisu); ako se desi razilaženje uvijek se vraćamo Kur'anu i sunnetu (hadisu);

“ako vjerujete u Allaha i u onaj svijet; to vam je bolje i za vas rješenje ljepše.” – neslaganje i neznanje ostavite ako vjerujete u Allaha i u Onaj svijet, tj. obratite se Allahovoj Knjizi i sunnetu Allahovog Poslanika; i za vas rješenje bolje i posljedice su ljepše, djelo je ljepše, a za to slijedi nagrada.⁴⁶

⁴⁶ Muhammed Nesib er-Rifa'i, *Tefsir ibn Kesir*, drugo izdanje, Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, Sarajevo, 2002/1423. str. 287-288

Kur'an

Definicija Kur'ana

Kur'an je Allahov govor koji je objavljen na arapskom jeziku i to preko meleka Džibrila Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, a nakon toga i cijelom čovječanstvu. *"I Kur'an je, sigurno, objava Gospodara svjetova; donosi ga pouzdanjivi Džibril na srce tvoje, da opominješ na jasnom arapskom jeziku;"* (Eš-Šu'ara, 192-195)

Kur'an vodi ispravnome putu

Kur'an vodi ispravnome putu: *"Ovaj Kur'an vodi jedinom ispravnom putu"* (El-Isra, 9).

Kur'an je uputstvo

Kur'an je uputstvo (uputa) od Allaha. S obzirom da nas je Allah stvorio da Mu ibadet činimo, da Ga obožavamo, dao nam je i uputstvo za korištenje života, tj. Kur'an: *"Ova Knjiga, u koju nema nikakve sumnje, uputstvo je svima onima koji se budu Allaha bojali;"* (El-Bekare, 2).

Postepena objava Kur'ana

Kur'an je objavljivan postepeno, dvadeset i tri godine, da bi srca postepeno primila poruku islama; i to trinaest godina u Mekki, a deset u Medini, i to je razlog što se sure dijele na mekanske i medinske.⁴⁷

Mekanske i medinske sure, te, najduža i najkraća sura u Kur'anu

Mekanskih sura ima 86, a medinskih 28, tako da ukupan broj sura jeste 114.⁴⁸ Najduža sura u Kur'anu jeste el-Bekare, koja ima 286 ajeta, a najkraća sura jeste el-Kevser, koja ima samo tri ajeta.⁴⁹

⁴⁷Sead Kumro, *Proljeće srca moga: Upoznaj džuzove Kur'ana*, Sead Kumro, Goražde, 2020, str. 5

⁴⁸Sead Kumro, *Proljeće srca moga: Upoznaj džuzove Kur'ana*, Sead Kumro, Goražde, 2020, str. 5

⁴⁹Sead Kumro, *Proljeće srca moga: Upoznaj džuzove Kur'ana*, Sead Kumro, Goražde, 2020, str. 6

Sufara

Sufara je kur'ansko (arapsko) pismo. Preporučuje se muslimanima da se potrudite naučiti sufaru, jer poznavanjem kur'anskog (arapskog) pisma, sufare, možemo učiti/čitati Kur'an. Sufara sadrži 28 slova (harfova); i arapsko se pismo čita s desne ka lijevoj strani te nema posebno velikih i malih slova.

Nagrada za svaki proučen/pročitani harf

Za svaki proučen/pročitani harf (slovo) iz Kur'ana, imat ćemo nagradu. Ibn Mesud, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko prouči jedan harf iz Allahove knjige, imat će jedno dobro djelo, a dobro se djelo desetostruko uvećava. Ne kažem da je elif-lam-mim jedan harf, već je elif harf, i lam harf, a i mim je harf."* (Tirmizi, 2910)

Hifz Kur'ana

Također, potrudimo se učiti, pamtit i hifz Kur'ana, svako prema svojim mogućnostima. Činjenica je da nećemo svi postati hafizi Kur'ana, ali ono što možemo jeste naučiti nekoliko kraćih kur'anskih sura, uz obnovu i provjeru onih sura koje već znamo napamet.

Prijevod Kur'ana na bosanski jezik

Kur'an je preveden na svim svjetskim jezicima, a samo je izvorni (original) na arapskom jeziku. Pa tako, čak i na bosanskome jeziku, postoji nekoliko prijevoda, značenja Kur'ana, što znači da isti ajet u različitim prijevodima može sadržavati različite riječi, ali imati isti kontekst, na isto upućivati, aludirati. Najčešće se koristi prijevod Kur'ana koji je uradio *Besim Korkut*, a to je ujedno i službeni prijevod koji koristi Islamska zajednica.

Prijevod na bosanskom jeziku:

- Mićo Ljubibratić (1895.)
- Ali Riza Karabeg (1937.)
- Muhamed Pandža i Džemaludin Čaušević (1937.)
- Besim Korkut (1977.)
- Mustafa Mlivo (1994.)
- Enes Karić (1995.)
- Esad Duraković (2004.)⁵⁰
- Muhamed Mehanović (2013.)
- Nurko Karaman (2018.)

⁵⁰ Prijevodi su preuzeti iz prijevoda *Muhammeda Mehanovića*, koji je naveo i druge prijevode. Mi smo dodali njegov prijevod, kao i novi prijevod Nurke Karahmana, koji smo pronašli na stranici *Preporoda*. Vidjeti: Muhammed Mehanović, *Kur'an, Prijevod (značenja) na bosanski jezik, utemeljen na Ibn Kesirovom tumačenju, i kratki komenar*, (treće izdanje), Lies Stiftung, 2014., str. 10.

Sunnet (hadis)

Definicija Sunneta i hadisa

Sunnet je širi pojam od hadisa i obuhvata svaki detalj života Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, mislimo na različite strane njegovog života, kao što su njegov govor, postupci, ponašanje, odnosi sa ljudima, i slično.

Hadis je zapisano onoga što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao.

Hadis ili *sunnet* kod većine je islamskih učenjaka sinonim, dok kod pojedinih postoji razlika; pa tako kažu: Hadis su riječi (govor) Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dok je sunnet praksa (djela) Allahovog Poslanika. Ukoliko kažemo da slijedimo hadis, odnosno sunnet, onda to znači da slijedimo riječi i djela (govor i praksu) Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.⁵¹

Kur'an i sunnet (hadis) nerazdvojni su izvori islama

Kur'an i sunnet (hadis) nerazdvojni su izvori islama. “*O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku*”, što znači ne razdvajajmo Kur'an i sunnet (hadis), jer cilj sunneta (hadisa) jeste objašnjenje samoga Kur'ana.

Kaže Uzvišeni: “*Onaj ko se pokorava Poslaniku pokorava se i Allahu; a onaj ko glavu okreće – pa, Mi te nismo poslali da im čuvar budeš*” (En-Nisa, 80)

Sunnet je objava

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije govorio po svome hiru, već je to Objava od Uzvišenoga Allaha. “*On ne govori po hiru svome – to je samo Objava koja mu se obznanjuje*” (En-Nedžm, 3-4)

Najpoznatiji pojmovi iz hadiske terminologije

Svaki hadis ima lanac prenosilaca na osnovu čega se utvrđuje vjerodostojnost. Spomenut ćemo ukratko najpoznatije pojmove iz hadiske

⁵¹Dževad Hrvačić, *Hadis za 3. razred medrese*, El-Kalem, str. 9

terminologije⁵²; to su: *sened* – lanac prenosilaca; *ravija* – prenosilac hadisa; *rivajet* – predaja, verzija hadisa; *sahih* – vjerodostojan hadis; *hasen* – dobar hadis; *daif* – slab hadis. Kada kažemo da je neki hadis *Muttefekun alejhi*, to znači da ga prenose *Buhari i Muslim*.

Šest poznatih hadiskih zbirki

Šest poznatih hadiskih zbirki su: Sahihul-Buhari, Sahihul-Muslim, Sunen en-Nesai, Sunen Ebu Davud, Džami'u et-Tirmizi, Sunen Ibn Madže.⁵³ Najpoznatije sahih hadiske zbirke su Buharijeva zbirka hadisa i Muslimova zbirka hadisa.

⁵²Jahja ibn Šeref en-Nevevi, *Vrtovi pobožnjaka*, udruženje “Orijent”, Sarajevo, 1438/2017, str. 12

⁵³Grupa autora, *Odabrani hadisi*, organizacija “Vakuf”, Sarajevo, 1430/2009, str. 14

Islamski učenjaci

Učenje od dobrih prethodnika (selefus-salihin)

Dužni smo se ugledati na naše dobre prethodnike (selefus-salihin) u tumačenju i razumijevanju vjere.

Naši dobri prethodnici (selefus-salihin) jesu tri najodabranije generacije muslimana, a to su: ashabi⁵⁴, tabi'ini i tabi-tabi'ini. Navedene generacije pohvaljene su i spomenute u kur'anskim i hadiskim izvorima i zato se ugledamo na njih i njihovo tumačenje i razumijevanje vjere.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: *“Najbolji među ljudima su moja generacija, zatim oni koji slijede, zatim (nakon njih) oni koji slijede.”* (Muslim, 2533)

Kada kažemo za nekoga da je *selefija*, to znači da se ugleda na dobre prethodnike (selefus-salihin) u tumačenju i razumijevanju vjere, što nam ukazuje da je *selefizam*⁵⁵ metod u shvatanju i primjeni vjerskih načela, doktriniranih i praktičnih.

Riječ *selef* znači prethodnik nečemu⁵⁶, za nešto što je bilo i prošlo vremenski, a kada se ovaj termin spominje u vjerskim tekstovima, misli se na naše dobre prethodnike (selefus-salihin). Mogli bismo reći da su naši dobri prethodnici među prvima islamskim učenjacima.

Učenjaci su nasljednici Allahovih poslanika

Ebu Derda, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallah alejhi ve sellem, rekao: *“Učenjaci su nasljednici poslanika, a poslanici u nasljedstvo iza sebe nisu ostavili ni zlatnike ni srebrenjake, već su ostavljali znanje.”* (Ebu Davud, 3641; Tirmizi, 3682)

⁵⁴Ashabi su drugovi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji su ga vidjeli i živjeli u njegovom vremenskom periodu, dok su tabi'ini generacija nakon njih, a nakon njih dolazi generacija tabi-tabi'ina.

⁵⁵Safet Kuduzović, *Osnove islama – olakšano poimanje temelja vjere*, Stichting Hidžra, Sarajevo, 2019, str. 51

⁵⁶Safet Kuduzović, *Osnove islama – olakšano poimanje temelja vjere*, Stichting Hidžra, Sarajevo, 2019, str. 50

Allaha se boje učenici

Što je osoba učenika, što više znanja ima i što više postupaju po tom znanju – to se više boji Allaha. Bojati se Allaha znači da osoba ima svijest o Allahu i ostavlja grijeh. Prava bogobožnost dolazi iz znanja i nemoj se čuditi što je prva kur'anska objava "čitaj, uči", jer to nije slučajnost, već mudrost našeg Stvoritelja. "*A Allaha se boje od robova Njegovih – učenici.*" (Fatir, 28)

Najugledniji kod Allaha jesu učenici

Među nama, najugledniji u društvu su islamski učenici, i to u širem smislu. U užem smislu, to može biti bilo koja osoba iz našeg društva, pod uslovom da je bogobožna. Islamski učenici nisu ugledni zbog titula poput profesora ili hafiza, već zbog bogobožnosti.

"Najugledniji kod Allaha je onaj koji Ga se najviše boji." (El-Hudžurat, 13.)

Naravno, najugledniji kod Allaha jesu Allahovi poslanici. S obzirom na to da je objava završena, danas govorimo u kontekstu islamskih učenika.

Ovo je dokaz da čovjeka uzdiže iskrena bogobožnost koja se ne može isforsirati ili lažno predstaviti – to je odnos između roba i Gospodara.

Poštujemo islamske učenike

Poštujemo islamske učenike tako što ćemo ih slijediti i prihvatati njihovo objašnjenje i tumačenje vjere, jer su oni uložili ogroman trud za izučavanje vjere. Ukoliko imamo nekih nesuglasica, onda se vraćamo Kur'anu i sunnetu (hadisu) postupajući prema kur'anskom ajetu iz sure *en-Nisa*⁵⁷, kojeg smo ranije naveli.

Islamske učenike poštujemo tako što čitamo islamske knjige koje su napisali ili slušamo njihova predavanja, bilo uživo ili putem savremene tehnologije – putem audio- i videomaterijala.

Kada postavljamo pitanje islamskim učenicima i očekujemo odgovor o islamskim propisima, onda to činimo s poštovanjem, bez uvreda i bez omalovažavanja, tj. s lijepim i odgojnim ponašanjem.

⁵⁷En-Nisa, 59.

Važnost islamskog znanja u praktičnom životu

Praktična primjena znanja

Zaista nema većeg bogatstva niti blaga od islamskog znanja – ali samo ako radimo i postupamo po njemu, jer je veoma važno tokom stjecanja znanja ujedno i praktikovati to znanje, zato što nam Allah nije objavio Kur'an da bismo ga samo čitali/učili, već da bismo i radili po njemu.

Veoma je važno da svakodnevno izučavamo vjeru islam i da to znanje ne ostane samo kao definicija u knjigama ili teorija, već da djelujemo praktično u skladu s njim u svakodnevnom životu.

Musliman i muslimanka trebaju da čitaju Kur'an, da proučavaju govor Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da čitaju islamske knjige i slušaju predavanja islamskih učenjaka, ali ne zbog sticanja informacija, već da bi mogli ispravno obavljati ibadet.

Znanje se uči samo radi ibadeta Allahu

Kome je cilj povećanje znanja i učenje islamskih nauka ili učenje Kur'ana radi hvalisanja i društvenog statusa i da mu ljudi govore: Vidi kako je učen i načitan ili Mašallah, kako je dobar učaj (karija) Kur'ana!, takav će u Vatru biti bačen.⁵⁸

Međutim, ako mu to nije cilj (namjera), a ljudi ga hvale, onda nema grijeha.

Znanje se uči samo radi ibadeta, tj. obožavanja Uzvišenog Allaha, a ne stječe se znanje radi hvalisanja, društvenog statusa i sl., kako nam ne bi bile uskraćene blagodati dženneta zbog pogrešnog uvjerenja ili namjere stjecanja znanja.

Znanje je prije riječi i djela

Imam Buhari zabilježio je u svom Sahihu: *"Znanje je prije riječi i djela."*⁵⁹, što znači prvo saznaj, nauči, pa onda radi djela. Ne možemo raditi određena djela bez upute, tj. raditi prema prohtjevima duše.

⁵⁸ Muslim, 1905. | U dužem se hadisu kazuje o tri kategorije osoba koje će biti licem bačene u Vatru, a razlog je to što su činili velika djela, ali nisu bile iskrene u tome. Tu spadaju: "čovjek koji pogine kao šehid, a borio se da bi mu ljudi kazali kako je hrabar; čovjek koji je učio Kur'an ili stjecao znanje, a sve to radio da bi mu ljudi kazali kako je učen; čovjek koji je dijelio imetak da bi mu ljudi kazali kako je darežljiv". Ako je kazna Vatra za navedena djela, kolika li je tek nagrada kada se ista djela čine iskreno samo radi Allaha.

⁵⁹ Muhammed b. Abdulvehab, *Tri osnovna načela*, Povjereništvo za publikaciju i naučna istraživanja, Ministarstvo islamskih pitanja, vakufa, djelovanja i usmjerenja, 1430. po hidžri, str. 3

Zašto je to tako da nam se putem znanja olakša put ka džennetu?

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Ko krene putem traženja znanja, Allah će mu olakšati put u Džennet.”* (Muslim, 2699)

Putem znanja otvaraju nam se vrata spoznaje za koja nismo znali ni da postoje; samim tim, popravljamo se i mijenjamo nabolje i to sve uz praktičnu primjenu tog znanja.

Čovjek raste dok uči i saznaje nove vještine i kako bismo imanski napredovali, stalno moramo učiti i čitati Allahovu Objavu – Kur'an, hadise Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i islamske knjige koje su pisali učeni.

Postepeno učimo

Prvo učimo kratka sažeta djela, knjižice i počinjemo od laskog ka težem. Islamski učenjaci kazali su nam da svaka oblast islamskih nauka ima početnu, uvodnu knjigu, zatim srednju i na kraju obimnu knjigu, što znači da prolazimo kroz faze ili stepene postepenog traženja islamskog znanja i njegove praktične primjene. Iz navedenog shvatamo da ne trebamo imati predrasude o sitnim i sažetim djelima, jer islamski učenjaci nekada ciljano pišu sažeta djela.

Koraci u stjecanju i primjeni islamskog znanja:

- o Naučiti i ispravno razumjeti znanje.
- o Živjeti to znanje i primjenjivati ga u svakodnevnom životu.
- o I zatim to znanje prenositi drugima.

Dostupnost znanja

Danas je lahko dostupno islamsko znanje, tj. dostupno je izučavanje islamskih nauka, stoga čovjek neće imati pred Allahom opravdanje kako nije znao i nije imao mogućnost naučiti, saznati. Uzvišenom Allahu trebamo zahvaljivati na blagodatima dostupnosti islamskog znanja. Društvo je, i pored svega toga, površno, niti čita niti sluša učene te se prepušta strastima, društvenim mrežama, pjesmi i muzici, ogovaranju, gubljenju stida, provođenju vremena bez rada dunjalučkog ili ahiretskog, ne iskorištavajući blagodati znanja i ne popravljajući stanje svoje nutrine, tj. stanje imana.

Od primjera dostupnosti islamskog znanja jesu:

- štampane knjige,
- brošure i leci,
- gostovanje islamskih učenjaka koji govore o islamu skoro u svakome gradu u BiH,
- islamske elektronske knjige,
- veb-portali,
- audio- i video- islamska predavanja,
- društvene mreže na kojima nam učenici pišu i uživo nam se obraćaju,
- slikovne poruke (*online* kartice) islamskog sadržaja i slično.

Iz navedenog smo govora mogli shvatiti i razumjeti da je ovo vrijeme procvata islama kada je znanje lahko dostupno uz prisutnost mnogih vjerskih udruženja, ali je i pored toga, prisutno neznanje. Razlog tome jeste nedovoljna prisutnost praktičnog učenja i rađenja, tj. neprimjenjivanje naučenog, a to je do nas i naših srca, tj. do našeg nemara, a ne do nedostupnosti islamskog znanja. Možda je upitanju prezasićenost informacijama, ali to nije i ne smije biti razlog našeg udaljavanja od učenja vjere islam.

Istraži detaljnije!

o Saznaj više i detaljnije o Allahu, našem Gospodaru, bilo to putem literature ili putem predavanja islamskih učenjaka. Nemoj se zadovoljiti s ovim što smo kazali, već nastavi dalje učiti i graditi svoja uvjerenja.

Istraži detaljnije!

o Saznaj više i detaljnije o islamu i imanu, tj. o islamskim i imanskim ruknovima (šartovima), bilo to općenito o svim islamskim i imanskim ruknovima (šartovima), u određenim knjigama ili u zasebnim, gdje se tretiraju sva pitanja detaljno i pojedinačno, npr. jedna čitava knjiga govori o namazu ili neka druga o Sudnjem danu i sl.

Istraži detaljnije!

o Saznaj više i detaljnije o životu Allahovog Poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Također, saznaj i o ashabima (drugovima) Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Čitajmo knjige koje nam govore o historiji islama.

Istraži detaljnije!

o Posveti se učenju Kur'ana i radi po njemu, čitaj i izučavaj hadise Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem; naravno, kako bi radio i postupao po sunnetu. Također, čitaj islamske knjige i slušaj predavanja islamskih učenjaka kako bi se stalno dopunjavao i napredovao kao musliman i muslimanka. (vjernik i vjernica).

Istraži detaljnije!

Islamske nauke i njihov odnos prema kaburskim pitanjima i izvorima islama

Islamske nauke

U nastavku ovoga teksta nabrojat ćemo osnovne islamske nauke i kazat ćemo koji je to predmet njihovog proučavanja:

*Akida*⁶⁰ je islamska nauka koja se bavi imanskim ruknovima/šartovima kao i drugim pitanjima.

Fikh je islamska nauka koja se bavi vjerskim obredima, tj. islamski ruknovi/šartovima, kao i dugim pitanjima osim kelime-i-šehadeta, jer on spada u oblast akide.

Hadis je islamska nauka koja se bavi razumijevanjem govora Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Ahlak (narav, moral, ćud) je islamska nauka koja se bavi moralom, lijepim i odgojnim ponašanjem.

Sira je islamska nauka koja se bavi proučavanjem biografije Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Tefsir je islamska nauka koja se bavi tumačenjem Kur'ana.

⁶⁰ Množina: Akaid

Tablelarni prikaz:

TRI KABURSKA PITANJA:	IZVORI VJERE ISLAM:	ISLAMSKJE NAUKE KOJE OBUHVATAJU PITANJA:
1. Gospodar Allah	1. (Allahov govor – Kur'an)	<i>tefsir</i>
2. vjera islam (islam, iman, ihsan).	2. Vjeru islam objašnjavaju islamski učenjaci. Njihov izvor je Kur'an i sunnet.	<i>akida, fikh</i>
3. Allahov Poslanik Muhammed, s.a.v.s.	3. (<i>sunnet</i> – praktična primjena hadisa)	<i>hadis, sira, ahlak</i>

Objašnjenje tabelarnog prikaza

Tefsir je tumač Kur'ana, a nauku većemo za prvo pitanje iz tabele, tj. Allahov govor – Kur'an, a Allah je naš Gospodar.

Ranije smo kazali da je *akida* nauka koja se bavi imanskim ruknovima / šartovima te tu nauku većemo za drugo pitanje iz tabele, tj. pitanje vjere kao i *fikh* – islamsku nauku koja se bavi vjerskim obredima tj. islamskim ruknovima / šartovima (pitanjima vjere), osim kelime-i-šehadeta, jer on spada u oblast akide, jer vjera sadrži islam i iman, tj. islamske i imanske ruknove / šartove.

Također, *hadis* i *sira* vežu za treće pitanje iz tabele, tj. za Allahovog Poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, jer smo ranije rekli da *hadis* je govor poslanika, a *sira* proučava njegovu biografiju.

Ahlak ili moral Allahovog Poslanika jeste Kur'an te navedenu nauku većemo za treće pitanje iz tabele, jer time slijedimo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tj. *sunnet* a znamo da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, slijedio Kur'an te *ahlak* možemo vezati i za prvo pitanje iz tabele, ali smo u tabeli prikazali samo za treće pitanje. Upitana je Aiša, radijallahu anha, kakav je moral bio Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekla: "Njegov moral (*ahlak*) bio je Kur'an." (Muslim, 746)

Dodano objašnjenje i zaključak

Kupoprodaja i bračno pravo, pored islamskih šartova, spadaju u oblast *fikha*.

Sekte u islamu u spadaju u *akidu* pored imanskih šartova i gledište kako se tumače Allahova lijepima imena i svojstva, a znamo da je prvi imanski šart: *Vjerovanje u Allaha*.

Prosječnom (običnom) muslimanu i muslimanki može biti zbunjujuće kojoj islamskoj nauci pripadaju sljedeća pitanja: kupoprodaja (trgovina), bračno pravo, hidžab žene muslimanke te pitanja poput srčanog vjerovanja u Allaha i pitanja propisa obavljanja namaza, kao i ostala svakodnevna pitanja iz našeg života. Odgovor na spomenuta pitanja jednostavan je – pripadaju Kur'anu i sunnetu (hadisu) i vjeri islam.

Drugim riječima, ne treba se zamarati kojoj islamskoj nauci pripadaju pitanja iz naše svakodnevnice, već je dovoljno slijediti Kur'an i sunnet (hadis) uz poznavanje stepena vjere: islam, iman, i ihsan.

Islamske nauke razvile kako bi nam olakšale razumijevanje i izučavanje vjere islam i islamskim naukama bave islamski učenjaci, a nastale su i razvile se iz Kur'ana i sunneta (hadisa) i to smo dokazali kroz tabelarni prikaz i analizu povezanosti tri kaburska pitanja i izvora islama sa islamskim naukama, čime je sve ključno i jasno.

Ova tri pitanja značajna su i za dunjaluk i za ahiret uz poznavanje izvora islama.

Ne pretjeruj niti popuštaj u vjeri

Opasnost pretjerivanja i popuštanja u vjeri

Islam je vjera sredine (umjerenosti) i kao što ne valja pretjerivati, isto tako ne valja popuštati u vjeri, jer oboje daju identičan rezultat - a to je napuštanje vjere i to u slučaju pretjerivanja, zbog prevelikog tereta ili u slučaju popuštanja zbog slabosti.

Pretjerivanja u vjeri

Pretjerivanje u vjeri nije ako vjerujemo srčano u imanske ruknove (šartove) i praktikujemo islamske ruknove (šartove) – to je osnova vjere.

Pretjerivanje nastaje tokom duhovnog, tj. imanskog nadograđivanja kada želimo biti bolji muslimani, a već klanjamo namaz i radimo osnovna djela koja nas čine muslimanom i muslimankom.

Također, pretjerivanje u vjeri nije ako ne krademo, ne pijemo alkohol, ne kockamo, ne živimo vanbračno – i to je vjera.

U vrijeme Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, postojala su trojica ljudi kojima se činilo da malo čine ibadet:

- o prvi je rekao da će cijele noći klanjati namaz i da neće spavati;
- o drugi je rekao da će stalno postiti i da nikada neće prekidati post;
- o dok je treći rekao da će izbjegavati žene i da se nikada neće ženiti.

Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, to čuo, rekao je za sebe da je najbogobojazniji, ali i pored toga klanja namaz i spava, posti i prekida post, ženi se, tj. živi bračnim životom, i ko se odrekne njegovog sunneta, tj. njegovog načina života, njemu i ne pripada, tj. ne slijedi ga.⁶¹

Možemo razumjeti iz navedenog govora da je pretjerivanje u vjeri izlazak iz ljudske prirode i veliki napor, a to Uzvišeni Allah od nas ne traži i nije nas time zadužio, ali to ne znači da nam to daje za pravo da budemo izvan kontrole i nemarni i da se ne trudimo uvijek biti bolji musliman i muslimanka, jer ako se previše opustimo, onda padamo u zamku popuštanja u vjeri.

⁶¹ Vidjeti: Buhari 5063. i Muslim 1401.

Popuštanje u vjeri

Popuštanje u vjeri može biti rezultat pretjerivanja u vjeri, pa kao vid olakšice popuštamo.

Također, popuštanje u vjeri nastaje zbog strasti duše i slabosti ili ako činimo određena djela da bi nas društvo prihvatilo, da bismo se uklopili u sredinu u kojoj živimo, a ta su djela suprotna islamskom učenju.

Primjera radi:

promijenimo stavove i postanemo opušteniji,

ostavljamo sabah-namaz i slično,

dok ostale namaze klanjamo –

i to je put ka licemjerstvu ako tako budemo postupali.

Na vrijeme trebamo reagovati i uočiti problem popuštanja u vjeri, nikome se ne trebamo dodvoravati i trebamo iskreno samo Allaha obožavati, jer iskrenost nije pretjerivanje, makar naši postupci u društvu bili neprihvatljivi, kao npr. klanjati pet dnevnih namaza na vrijeme.

Islam kao vjera sredine, umjerenosti

Islam od nas ne traži da izađemo iz ljudske prirode niti da postanemo meleki. Ono što nas islam uči jeste da obožavamo samo Allaha i da slijedimo Poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i to sve, naravno, u skladu s našim mogućnostima.

Islam je vjera sredine (umjerenosti), što znači da trebamo raditi za onaj svijet i ibadetiti Allahu, ali pored toga biti svjesni i ovog svijeta na kojem živimo. *“i nastoj da time što ti je Allah dao stekneš onaj svijet, a ne zaboravi ni svoj udio na ovome svijetu”* (El-Kasas, 77)

Ustrajnost na pravome putu

Hadis o ustrajnosti

Sufjan b. Abdullah, radijallahu anhu kazuje: "Rekao sam: 'Allahov Poslaniče, reci mi nešto o islamu, o čemu nikoga poslije tebe neću morati pitati.' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: 'Reci: *"Vjerujem u Allaha, a zatim ustraj na tome."* (Muslim, 38)

Definicija ustrajnosti

Ustrajnost je kontinuirano, tj. bez prekida, činiti ibadet Uzivšenom Allahu. Ustrajnost je tevhid (monoteizam), a klonjenje širka (politeizam).

Upitan je Ebu Bekr, radijallahu anuhu, šta je ustrajnost (istikamet), pa je kazao: "*Da Allahu ni u čemu ne činiš širka*".⁶² tj. da ispoljavaš tevhid.

Ibn Redžeb, Allah mu se smilovao, rekao je: "*Osnova ustrajnosti je ustrajnost srca na tevidu. Kad srce ustraje u spoznaji Allaha, strahu od Njega, veličanju, slavljenju, ljubavi, želji, nadi, dovi i oslanjanju na Njega i zanemari sve ostalo, svi njegovi dijelovi organa ustrajat će u pokornosti Njemu, jer je srce vladar ostalim organima, a oni su njegova vojska. Zato, ako ustraje vladar, ustrajat će i njegova vojska i podanici.*"⁶³

Ibn Tejmijje, rhm. je rekao: "*Ustrajnost se ogleda i očituje u ljubavi i robovanju Allahu i neokretanju pri tome, ni lijevo, a ni desno*".⁶⁴

Ibn Redžeb, rhm. je rekao nešto slično kao Ibn Tejmijje: "*Ustrajnost znači ustrajati u slijedenju Pravog puta bezikakvih skretanja udesno ili ulijevo*".⁶⁵

Put zablude i Pravi put

Imam Ahmed prenosi od Abdullaha ibn Mesud, radijallahu anuhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nacrtao je svojom rukom jednu crtu, (na pjesku) a zatim rekao: 'Ovo je Allahov pravi put.' A zatim je povukao nekoliko crtica sa njene desne i lijeve strane i rekao: 'Ovo su razni putevi, na svakom od njih stoji šejtan koji u njega poziva.' A zatim je proučio: 'I doista, ovo

⁶²Hajrudin Ahmetović, *Djela srca*, izdavač: Hajrudin Ahmetović, Doboj-Istok, 2013, str. 192

⁶³Musned el-Kahtani, *Ustrajnost u islamu*, Tešanj, 1429/2008. str. 15

⁶⁴Musned el-Kahtani, *Ustrajnost u islamu*, Tešanj, 1429/2008. str. 9

⁶⁵ Musned el-Kahtani, *Ustrajnost u islamu*, Tešanj, 1429/2008. str. 9

je Pravi put moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegova...."⁶⁶

Pa se njega držite i druge puteve ne slijedite

A zatim je proučio: *'I doista, ovo je Pravi put moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegova; – eto, to vam On naređuje, da biste se grijeha klonili.'*" (El-En'am, 153)

o "Pa se njega držite i druge puteve ne slijedite" - "tj. Pravi put je spomenut u jednini, jer istina je jedna, jedan je Put ispravan, zbog toga su ostali putevi spomenuti u množini, jer oni su mnogobrojni i raznovrsni".⁶⁷

Ponekad je ustrajnost dosadna zbog jasnog cilja, za razliku od zablude čiji je put krivudav, nejasan i nikuda ne vodi, ali se čini interesantnijim nego ispravan put. Čak i kada vam je dosadno, budite ustrajni – a u tome će vam pomoći jasan cilj koji trebate vidjeti ispred sebe.

Jasan cilj Allah-Gospodar

Sufjan b. Abdullah, radijallahu anhu, kazuje: "Rekao sam: 'Allahov Poslaniče, reci mi nešto o islamu, o čemu nikoga poslije tebe neću morati pitati.' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: 'Reci: "Vjerujem u Allaha, a zatim ustraj na tome."' (Muslim, 38)

o "Reci mi nešto o islamu, o čemu nikoga poslije tebe neću morati pitati" – tj. "reci mi nešto veliko i bitno o kompletnoj vjeri islamu"

o "Reci: 'Vjerujem u Allaha!' – a zatim ustraj na tome." Uzrok ustrajnosti i stabilnosti vjere jeste jasan cilj kojim koračamo, tj. istinska spoznaja Allaha. Stoga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Reci: 'Vjerujem u Allaha!' – a zatim ustraj na tome."

Ako si ustrajan, postići ćeš svoj cilj, a da bi ustrajao, moraš imati cilj, jer je važno znati zašto nešto radiš. A cilj vjernika i vjernice jeste da obožava Allaha – da Mu čini ibadet.

Kaže Uzvišeni: *"Oni koji govore: 'Naš Gospodar je Allah!' – i istraju na Pravome putu, neka se ničega ne boje i ni za čim neka ne tuguju!"* (El-Ahkaf, 13)

⁶⁶Muhammed Nesib er-Rifa'i, *Tefsir ibn Kesir*, drugo izdanje, Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, Sarajevo, 2002/1423. str. 447

⁶⁷Tefsir ibn Kesir

Ustraj do smrti, dok ne uđeš u Džennet

Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: *"Zaista se djela cijene po njihovom završetku."* (Buhari). Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: *"Svaki će čovjek biti proživljen u onome na čemu je umro."* (Muslim) tj. *na čemu si i kakav si i kako živiš i u šta vjeruješ".*⁶⁸

Moramo ustrajati do kraja, dok nas Uzvišeni Allah ne usmrti na tevidu i dok nas ne uvede u džennet, jer ukoliko odustanemo, nećemo stići do dženneta. Zato, ne odustaj do zadnjeg trenutka. *"i sve dok si živ, Gospodaru svome se klanjaj!"* (El-Hidžr, 99)

Ibnul-Kajjim, rahimehullah, rekao je: *"Najgluplji među ljudima je onaj koji zaluta na kraju svoga puta – a već je bio blizu svoga odredišta."* (El-Fevāid, str. 107.)⁶⁹

Oni koji znaju da im je Allah Gospodar obećan im je Džennet. Kaže Uzvišeni: *"Onima koji govore: 'Gospodar naš je Allah' - pa poslije ostanu pri tome - dolaze meleki: 'Ne bojte se i ne žalostite se, i radujte se Džennetu koji vam je obećan.'" (Fusilet, 30)*

Kaže Uzvišeni: *"Oni koji govore: 'Naš Gospodar je Allah!' – i istraju na Pravome putu, neka se ničega ne boje i ni za čim neka ne tuguju! Oni će stanovnici Dženneta biti, u njemu će vječno boraviti, i to će im biti nagrada za ono što su radili. "* (El-Ahkaf, 13-14)

Ibn Merdevejh, prenosi od Ibn Umera, da je on upitao Ibn Mesuda o pravom putu, pa mu je Ibn-Mesud odgovorio: *"Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ostavio nas je na njegovome početku, a njegov je kraj u Džennetu."*⁷⁰

Imam Abdulaziz ibn Baz, Allah mu se smilovao, rekao je: *"Sve što rob bude ustrajniiji u vjeri, bit će mu olakšan ulazak u Džennet".*⁷¹

Džabir, radijallahu anhu, prenosi, da je neki čovjek došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, te ga upitao: *"Koji postupci su obavezujući?"* Odgovorio je: *"Ko umre, ne pripisujući Allahu ništa, ući će u džennet, a ko umre pripisujući Mu nešto, ući će u Vatru!"* (Muslim, 93)

Kur'an nam kazuje: *"...Ko drugog Allahu smatra ravnim, Allah će mu ulazak u Džennet zabraniti i boravište njegovo će Džehennem biti; a nevjernicima neće niko pomoći."* (El-Ma'ide, 72)

Osman, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko umre a bude znao da nema drugog boga osim Allaha, ući će u Džennet!"* (Muslim, 26)

⁶⁸ Oba hadisa preuzeta iz *Tefsira ibn Kesira* kada se tumači 30. ajet sure El-A'raf

⁶⁹ Ovaj citat smo preuzeli od prof. *Hajrudina Ahmetovića* s njegovog zvaničnog Facebook profila.

⁷⁰ Muhammed Nesib er-Rifa'i, *Tefsir ibn Kesir*, drugo izdanje, Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, Sarajevo, 2002/1423. str. 447

⁷¹ Musned el-Kahtani, *Ustrajnost u islamu*, Tešanj, 1429/2008. str. 24

“O vjernici, bojte se Allaha onako kako se treba bojati i umirite samo kao muslimani!” (Ali-Imran, 102.)

Džabir, radijallahu anhu, presnosi da je Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem rekao: *"Neka niko od vas ne umire prije nego što bude imao lijepo mišljenje o Allahu"* (Muslim, 2877)

O autorici

S obzirom da nam je autorica nepoznata i red je osnovno kazati o njoj.

Rođena je 1986. godine. Kćerka Bajre Turulje, sina Edhema Turulje. Muževu joj je prezime Jašarević. Aktivno se bavi izučavanjem islama i nastoji da u svakodnevnom životu živi vjeru islam.

Urednik je amaterskog i internog islamskog časopisa *Ustrajna Staza*.

Ustrajna staza je časopis koji izlazi dva puta godišnje – u periodu januar/juni te juli/decembar. Više informacija dostupno je na blogu:

<https://ustrajnastaza.blogspot.com>

Korištena literatura

1. Abdullaha b. Abdurrahmana b. Džibrin, *Kelime-i-šehadet*, Udruženje "Pravi put muslimana", Sarajevo, 2008.
2. Abdullah b. Ahmed Ali Allaf el-Gamidi, *Iz kabura u Džennet ili Džehennem*, Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, Sarajevo, 2001/1442.
3. Abdusamedu Nusuf Bušatlić, *Žene iz vremena poslanstva*, Autor, Sarajevo, 2009.
4. Abdulaziz ibn Muhammed Alu Abdullatif, *Tevhid za omladinu i početnike*, islamhouse, 2015/1436. (elektronsko izdanje).
5. Ahmed Ferid, *Čišćenje duše prema prvim izvorima*, Libris, Sarajevo, 2005.
6. Ali b. Muhammed es-Sallabi, *Vjerovanje u Sudnji dan*, Udruženje za afirmaciju pozitivnih vrijednosti "Alternativa", Sarajevo, 1443./2021.
7. Elvedin Pezić, *Namaz – radost oka moga*, Elvedin Pezić, Sarajevo, 2018
8. Elnur Salihović, *Kako obračunati zekat?*, Rijaset Islamske zajednice u BiH, 2010.
9. Grupa autora, *Ilmihal, islamski priručnik*, NVO "Put sredine", Novi Pazar, 2017.
10. Grupa autora, *Odabrani hadisi*, organizacija "Vakuf", Sarajevo, 1430/2009.
11. Grupa autora, *Islamsko znanje*, Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, Sarajevo, 2001/1422.
12. Dževad Hrvačić, *Hadis za 3. razred medrese*, El-Kalem.
13. Hadžer el-Askalani, *Bulugul-meram, min edilleti el-ahkam – Vrhunac čežnje za šerijatskim dokazima*, Stichting Hidžra, Nederland.
14. Hajrudin Ahmetović, *Djela srca*, izdavač: Hajrudin Ahmetović, Doboj-Istok, 2013.
15. Ibrahim Softić, *Ilmihal 1 – za prvi nivo mektebske pouke*, El-Kalem, Sarajevo, 2020.
16. Jahja ibn Šeref en-Nevevi, *Rijadus-salihin, Vrtovi pobožnjaka*, udruženje "Orijent", Sarajevo, 2017 /1438.
17. Jahja ibn Šeref en-Nevevi, Ibn Redžeb el-Hanbeli, *40 Nevevijevev hadisa sa dodatkom od Ibn Redžeba*, UG Prijatelj, Živinice, 2018.
18. *Kur'an s prijevodom*, Besim Korkut
19. Mirela Turulja Jašarević, *Sažeti prikaz osnova islama*, autor, Goražde, 2020.
20. Meša'il Rašid ed-Debbas, *Korisna predavanja iz islamskog vjerovanja*, Poziv Istine, Rožaje 2019.
21. Muhammed Nesib er-Rifa'i, *Tefsir ibn Kesir*, drugo izdanje, Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, Sarajevo, 2002/1423.
22. Muhammed Jusri, *Sažeti prikaz islamskog vjerovanja – smjernice, postulati i pravila*, udruženje „Etika“, Zenica, 2018. (preuzeto iz fusnote iz navedene knjige str. 22)

23. Musned el-Kahtani, *Ustrajnost u islamu*, Tešanj, 1429/2008.
24. Muhammed b. Ibrahim b. Abdullah Et-Tuvejdžiri, *Tevhid*, islam-house, 2013-1434, (elektronsko izdanje)
25. Muhammed b. Ibrahim b. Abdullah Et-Tuvejdžiri, *Širk*, islam-house, 2013-1434, (elektronsko izdanje)
26. Muhammed b. Abdulvehab, *Tri osnovna načela*, Povjereništvo za publikaciju i naučna istraživanja, Ministarstvo islamskih pitanja, vakufa, djelovanja i usmjerenja, 1430.
27. Muhammed Mehanović, *Kur'an, Prijevod (značenja) na bosanski jezik, utemeljen na Ibn Kesirovom tumačenju, i kratki komenar*, (treće izdanje), Lies Stiftung, 2014.
28. Muhammed Nuajm Jasin, *Iman: temelji – suština – negacija*, Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, Sarajevo, 2001/1442.
29. Muhammed b. Ismail el-Buhari, *Sahihul-Buhari: Buharijeva zbirka hadisa I*, Sarajevo, Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, 2008/1429.
30. Muharem Štulanović, *Ramazanski post*, Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, Sarajevo, 1998/1418.
31. Muslim b. el-Hadždžadž el-Kušejri, *Muslimova zbirka hadisa s komentarom I*, Islamski pedagoški fakultet u Zenici, Centar za proučavanje orijentalne civilizacije i kulture, Zenica i Novi Pazar, 2015.
32. Muslim b. el-Hadždžadž el-Kušejri, *Muslimova zbirka hadisa s komentarom VI*, Islamski pedagoški fakultet u Zenici, Centar za proučavanje orijentalne civilizacije i kulture, Zenica i Novi Pazar, 2015.
33. Muslim b. el-Hadždžadž el-Kušejri, *Muslimova zbirka hadisa s komentarom VII*, Islamski pedagoški fakultet u Zenici, Centar za proučavanje orijentalne civilizacije i kulture, Zenica i Novi Pazar, 2015.
34. Muslim b. el-Hadždžadž el-Kušejri, *Muslimova zbirka hadisa s komentarom VIII*, Islamski pedagoški fakultet u Zenici, Centar za proučavanje orijentalne civilizacije i kulture, Zenica i Novi Pazar, 2015.
35. Nasir b. Musrif el-Kureši ez-Zehrani, *Upoznaj Poslanika u nekoliko minuta*, Udruženje "Orijent", Sarajevo 2016.
36. Safet Kuduzović, *Fetve – pravne decizije*, Stichting Hidžra, Sarajevo, 2009.
37. Safet Kuduzović, *Osnove islama – olakšano poimanje temelja vjere*, Stichting Hidžra, Sarajevo, 2019
38. Sead Kumro, *Proljeće srca moga: Upoznaj džuzove Kur'ana*, Sead Kumro, Gorazde, 2020.
39. Sead Kumro, *Sujetionik istine*, Udruženje za afirmaciju pozitivnih vrijednosti „Alternativa“, Sarajevo, 2022.

